

РІК LII, Ч. 5

ТРАВЕНЬ — 1995 — МАЙ

№. 5, VOL. LII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LII,

ТРАВЕНЬ

Ч. 5

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англomовної частини — **Тамара Стадниченко**
Мовний редактор — **Роман Юревич**

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Анна-Галля Горбач
Іванна Рожанковська

Ярослава Рубель — (з уряду) пресова референтка
Головної Управи

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Адміністратор — **Наталія Дума**

Річна передплата в США

Для членів СУА ..... \$ 25.00
Для інших передплатників ..... \$ 30.00
Поодинокое число ..... \$ 3.00
В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

OUR LIFE

VOL. LII

MAY

No. 5

Published monthly
by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — **Irena Chaban**
English Editor — **Tamara Stadnychenko**
Ukrainian Language consultant — **Roman Yurevych**

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj
Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Tel.: (212) 674-5508 Fax: (212) 254-2672

Business administrator: **Natalia Duma**

Annual subscription in the USA for UNWLA members .. \$ 25.00
Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00.
Annual subscription in countries other
than USA ..... \$40.00 US currency.
Single copy ..... \$ 3.00

ЗМІСТ

Василь Стус. Мені зоря сіяла нині вранці	1
Наталка Поклад. Мамина пісня	1
А.-Г. Горбач. "Ні на хвилину не забувати про престиж рідної держави"	4
Людмила Скирда. Моцартіянський мотив	6
Марта Богачевська-Хом'як. Одна Україна в багатьох образах	7
О. Чернова-Животко. Лицарі жіночого руху	8
Лідія Орел. Жінка в народних традиціях	11
Степан Пушик. Лишень аби мати на білому світі була	13
Вісті з Централі	14
Ярослава Рубель. Відбулася Конференція	15
Радо привітаємо нових членок СУА	18
Our Life	
News from the UNWLA Headquarters	19
Julia T. Alvarez. Dreams and Aspirations of the UN ..	19
Martha Bohachevsky Chomiak. International Organization and Women	22
Christina Hanchek. A Ukrainian Sunset	23
Tamara Stadnychenko. Notes from a Sentimental Gardener	24
Evhlen Hrebinka. The Swan and the Geese	25
Cooky's Corner	26
Христя Навроцька. Наше харчування	27
Хроніка Округ. Округа Північного Нью-Йорку	28
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	26

Ілюстрації Зоряни Сохацької.

Illustration by Zoriana Sochacky.

На обкладинці фото Сергія Марченка.

On the cover photo by Serhiy Marchenko.

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Омеляна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДИЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchchuk**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate,
London W24HG, England

АВСТРАЛІЯ: Postup Ukrainian Cooperative Trading Society Limited,
928 Mount Alexander Rd., Essendon, 3040, Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to
"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1995 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

ВАСИЛЬ СТУС

Мені зоря сіяла нині вранці,
устроєнена в вікно. І благодать —
така ясна лягла мені на душу
сумирену, що я збагнув нарешті:
ота зоря — то тільки скалок болю,
що вічністю протятий, мов огнем.
Ота зоря — відступка твого шляху,
хреста і долі, ніби вічна мати,
вивищена до неба (од землі
на відстань справедливості), прощає
тобі хвилину розпачу, дає
наснагу віри, що далекий всесвіт
почув твій тьмянний клич, але озвався
прихованим бажанням співчуття
та іскрою високої незгоди:
бо жити — то не є долання меж,
а навикання і само собою —
наповнення. Лиш мати — вміє жити,
аби світитися, немов зоря.

НАТАЛКА ПОКЛАД

МАМИНА ПІСНЯ

Озирнуся на той шлях... Мамина пісня увійшла в мене найпершою. Це нічого не було — ангелів, темних сил і сліз, — пісня була всім. Вона увійшла в душу непомітно і стала творити мене. Без насилля й болю, галасу й блиску, а лагідно й гарно.

Мама завжди співала. Не для когось — для себе. Чи то пораючись коло плити, чи то шиючи або замітаючи хату. Пісня тихенько витала біля неї, крильцями змахувала, обдивляла нас, осявала світ, будила щось, глибоко сховане. Пісня була ангелом, що хоронив маму в її тяжкому житті (це я збагнула вже значно пізніше).

Я так любила тоді нашу оселю, просту подільську сільську оселю, в якій пісня ставала четвертою дитиною, крім нас із братом та сестрою.

Вона, пісня, й була моїм першим учителем. Лядь-лядь пам'ятаю: колискова для мене, потім уже повторена молодшим, що з'явилися в родині опісля, а тоді проспівана мамою і моїм дітям.

*А-а-а, котів два, сірі-білі обидва,
по садочку ходили та пташечку ловили...*

Протяжно, солодко. Гойдалася колиска, плавали зорі над сволюком, стеля здіймалася вище й вище і йшла я за піснею по довгому-предовгому мосту через ріку життя, де на одному березі — минуле, а на другому березі — майбутнє. І гукала друзів, і чекала побратимів. І вчилася розуміти й цінити ворогів.

А тоді прийшла дитяча гра "Подольночка". Вона брала нас за руки і водила по колу. І те відчуття руки в безперервному колі, що не рветься, зосталося назавжди, навіть коли душу облягав чорний панцир самоти. Покоління за поколінням мого славного народу йшли по колу, а подольночка припадала до землі й слухала її.

*Ой устань, устань, подольночко,
та вмий личко своє біле...*

Нема подольночки, тяжко чути рідну землю, а тим більше — іти до Дунаю і вибирати "ту, що скраю": космічне коло не пускає в себе чужих, що не вміють ЧУТИ.

Найбільше ж чекали ми, діти, зими. Бо після того, як поносиш до родини калач (це називалося в наших краях "носити вечерю", хоч калач був у хустині лише символом, священним знаком, до якого родичі долучали приготовлені для нас подарунки), — отож після того йдемо гуртом колядувати. Мама ще заздалегідь навчила нас колядницьких пісень, і, дочекавшись пори, ми вже не шкодуємо горлянок, аби нас почули в хаті господарі.

Одні колядки були довгі й гарні, а інші — короткі й смішні. Ми вже на ходу вибирали, кому яку співати: поважним господарям — довгу, бо дають колядникам по дві цукерки та яблуко, а скупеньким — коротку, аби честь відбути, все одно дадуть якогось куценького пряничка. А серед нас чомусь дуже цінилися цукерки. Коли ватаги розминалися на вулиці, першим питанням було: що і де дають; другим — чи багато вже наколядували. Ми тоді міряли світ своєю міркою: не "багаті й бідні", а "щедрі й скупі".

За ті колядницькі й щедрувальницькі дні розвивалися голоси і в сміливих, і в сором'язливих, і серед нас не було безголосих. Саме там — зародки науки гуртовного співу. І коли мої земляки дружно починають "Ой хмелю ж мій, хмелю" — не кожен і професійний хор може з ними змагатися.

І не було нам тоді втоми, і не чули ми, що в дірв'яні чобітки набралось снігу, він розтав і ноги мокрі-мокрісінькі, — щоки пашать, очі горять, руки побачились, бо ж рукавиці є не в кожного, і ми ховаємо їх у кишені. А в тих кишенях — дари й дари, таки зароблені нами.

*Ой на горі Гордань-річка стояла,
там Пречистая Діва Марія Сина купала...*

Напрочуд тихі нині в моєму селі колядницькі й щедрувальницькі вечори. Та і в столиці не голосніші. Хіба хор Леопольда Яценка, наш славетний "Гомін" — гомонить, скликає громаду творити ритуал програмування року піснею.

*Ой ти, Христе-царю, небесний владарю,
даруй літа щасливії цього дому господарю...*

На екранах комп'ютерів висвітлюються рухливі фігурки — стріляють, нищать одна одну, завойовуючи простір. А я дякую долі, що благословила мене ще пізнати поезію тих неповторних зимових вечорів, і розказую дітям, своїм та чужим, про той чар колядування. Уміємо натискати клавіші комп'ютерів, та не вміємо співати — як наодинці, так і гуртом. Загубили нитку, що в'язала нас із космічним ритмом. Чи ж стали ми від того сильнішими й мудрішими? Прогрес, — кажемо. Цивілізація. А мені так тужно за тими вечорами!

Лечу на крилах до роду — вже з диктофоном. "Мамо, наспівайте мені!.." Мама недовіриливо диви-

ться на диктофон, трохи лякаючись, а трохи соромлячись, — мама ще ніколи не співала "для запису", на замовлення. Та через раз-другий вона зникає, і на магнетофонну стрічку лягає її голос. Я й через вічність упізнаю його рідний тембр, такий несподівано багатий і чутливий, з усіма відтінками й нюансами — туги, втоми, надії...

Скільки ж то вечорів ми сідали з мамою край нашого нехитрого кухонного столика і висновували пісню за піснею з глибин пам'яті. А пісням нема й нема кінця. Родинні, весільні, купальські, "польові", веснянки й щедрівки, поминальні й жнивварські... "А коли ж то я їх ще співала? — ніби вибачається мама. — Забулося. Ану ще ось цю проминули". І нова мелодія, новий сюжет — іскорка з вічного вогнища, що пригасло, але таки не вмерло.

— Скільки ж ви їх знаєте? — запитую зачудовано.

— А Господь його відає. Все йдуть і йдуть. Лиш давно не співала, то й забула багато. Але буду пробувати нагадати...

Одна згадана пісня пробуджує інші — і така погідна й багата їхня сув'язь, і назва їй — безконечна. Бо на яких лічильних машинах обрахувати те різнобарв'я, що таїть у собі народна душа?

І постає з тих пісень історія мого народу, постає його будень і його свято, таїна і мистецтво родинного життя, розкривається широчінь української душі, такої спраглої до любови та краси і такої незахищеної супроти жорстокого й підступного світу, що вивітрює із себе найменший ідеалізм та романтику й стає прагматичним, жорстким, раціональним.

Яких ще монографій і наукових розвідок потрібно, яких академій та шкіл? Співай, українцю, бо це твоя сутність, — і збагнеш сам себе, і збагнеш світ, який хоче дивитись на тебе скептично, але мимоволі притихає і задумується.

Там, у народних піснях, — родинна педагогіка, наш характер і наші вподобання, там — перше виховання, що є наріжним каменем нашої етнопедагогіки, там мораль і естетика, звичаєве право й ідеали.

"А хто дочок має, нехай навчає — гулять на вулицю пізно не пускає..." Задумується дівчинятко, шукає пояснення почутому. Але ж "їхали козаки із Дону додому, підманули Галю, забрали з собою..." Десь там ключ, у тих козаках, що пообіцяли, замість порваної спідниці — чорну оксамитку, а тоді підпалили сосну... а з нею — Галю!..

Хіба було коли нашим вічно втомленим колгоспною працею матерям говорити з нами на теми мистецтва, моралі, етикетки? Не було. Та все потрібне нам казали пісні. І про дівочу честь, і про стосунки з хлопцями, і про жіночі обов'язки.

Пам'ятаю свої перші лекції — затамувавши подих, на чужому весіллі ловлю найменші нюанси перебігу весільного дійства. І особливо мене цікавлять оті два вогники коло короваю: "Ой засвіти, мати, свічку,

постав на столі, — нехай же я подивлюся, чи пара мені...” І плаче молода разом із дружками, бо не по любові йде, а силують. Або й не силують, та плаче, бо минається її дівування золоте, а починається непросте родинне життя з не раз гіркими й немилими обов'язками. А ще коли й лайлива свекруха скубе, а до маминого кубельця нема повороту, — нарікай, мати, не нарікай, та дарма питатиму тебе: “Чи метена хата, чи метені сїни, чи метені покої без мене, молоді”.

А які глибини космічного безміру сколихувались, коли гуртом заводилася в гостях пісня про козака, що їхав на війноньку й казав дівчиноньці “прощай”... А вона давала йому часточку свого серця — вишиту хустину. Аби накрили чоло козаچه в останню мить і хоч так поєднали із ним дівчину.

Не знаходжу сьогодні нічого, що могло б замінити ті пісні. Чому їх висів із наших душ час? Чому я не знаю стільки тих пісень, як моя мама? Адже є магнетофони, засоби масової інформації, пісенники та в школі — лекції співів? Бо немає хороводів — аби співати веснянок, бо немає Купайла — аби співати купальських. Перевелося й весілля — є лише буйне застілля в кафе і чужий “тамада”, а не традиційний сват, сипле анекдоти, замість того, аби мудро єднати в одне ціле відшліфовані віками весільні звичаї: розплітання коси, проводжання до шлюбу, обід із веселими переспівами дружок та світилок, частування родини, роздавання короваю, покривання молодої внесеною “із комори” хусткою (“Дивись, дівко, до стелі — несуть сваху ангелі: віночок іскидати, рубочок одягати”). І найемоційніший момент — прощання молодої із своєю родиною (“Де б я не їхала, де б я не йшла, я своїй неньці дякувала: дякую, тобі, мамо, що будила мене рано, — більш не будеш, не будеш...”).

“Скільки, було, переспіваємо, поки те поле перейдемо. Одна почне, тоді друга підхопить — і вже всі разом. Та так гарно й складно і цікаво було. Не минало обіду, щоб ми якої не заспівали. А як додому їдемо, то на все поле нас чути, наче й не увихалися весь день коло тих буряків”, — каже аж якось гордо мама. Справді, я ще була свідком усього цього, коли виходила в поле допомагати мамі. І слухала ті пісні, й не могла наслухатись їх. І найбільше мене торкали ті, що про жіночу долю. Парадокс: тоді, коли клали здоров'я за той куций колгоспний трудовдень, співався. А нині вимокло поле. Як і гості. Як і весілля. Хтось напідпитку затягне про варенички, мовби на них клином світ зійшовся, і по всьому. Ні ряду, ні ладу. Не знає молодь пісень. Тоді старші стріпують із своїх рамен роки й показують, як то треба співати українцям.

А разом ми з мамою майже не співали — якось не випадало. Я рано подалась у світи, а тоді почалося життя, що не до пісень було мамі, навіть коли я

хотіла й просила заспівати. У гурті ж — інша річ. Мама не раз виручала всіх, почавши пісню, яку трохи призабула та яка всім до вподоби.

І ось аж нині ми заспівали вдвох і записали на касету наші голоси, що злилися в один — нарешті в один!

Маму оддали за того, за кого вона не хотіла. Хлопець, що любив її, прийшов на весілля з товаришами і співав у сїнях оту, парубоцьку прощальну: “Як почувеш голос мій, не плач...” Є в нас така весільна пісня.

Виспівували долю. А долі не було. На все мала і має Слово. Та самота не слухає її слів. Трудяща. Співоча. Добра й хазяйновита. Лиш не було кому пошанувати її скарби. Мала би бути вчителькою, так повертало життя. Але не скористала. І зігнулася під тягарем вічних мішків та принижень. Уберегла пісню — як свій заповіт нам, дітям. “І як ти їх стільки пам'ятаєш? — дивуються сусідки. — Ми вже все позабували, а тобі хоч би що”. — “Вони самі пам'ятаються. І вертаються”, — каже усміхаючись мама.

Пісня — цілюща сила нашої нації, живлюща вода для тривання й оновлення. Вібрації голосу, звуків... Через них можемо єднатися з вищою енергетикою, налаштовуватись на резонанс позаземних обширів! І ці відкриття й дослідження вже на порі. Зокрема дуже цікаві міркування з цього приводу Валентини Антонюк. Пісня — матеріальна сила, що переходить у позаматеріальну.

Мамина пісня — вічна спраглисть роду, чуття нерозривної єдності з усіма, що були й пішли. Тільки тепер — гірка осторога: а чи чутимуть нас через пісню ті, хто прийде пізніше? Оглушені долею, заморочені телевізорами, ласі на все, хай гірше, але інше, “не наше”, імпортоване. Бо, мовляв, канон досконалости, вірець...

Вмикаю касету, слухаю маму. Ніби вдихаю озонове післядошове повітря. Але ж тужить, навіть коли співає веселих пісень. Чи то така вже наша душа?

Мамо, я незабаром приїду! Молюся за вас щовечора, бачу вас в осиротілій вистиглій хаті — саму. Кличу в Київ, а ви не їдете. Ви кажете: “Моя земля тут”. І грієте Пісню, незрадливого свого ангела. Вчені кажуть, що авра людини, яка співає, стає світлою, сяє. Й очищається від зла та агресії. І робиться невразливою.

Лікарі незабаром припишуть нам по п'ятнадцять хвилин щоденно слухати народні пісні. Мамині пісні. Замість ліків. Щоб рятуватись від Чорнобиля — фізичного й духовного, що налягає на всю землю. Межа тисячоліть, яку переживаємо, вимагає від нас внутрішньої трансформації. Вживе той, хто це збагне.

Вмикаю касету, слухаю маму. На вічних протягах віків і доріг слухаю маму. І тримаю серце для тих, іще не записаних від неї пісень, — щоби встигнути записати. Мамо, я незабаром приїду!!

„НІ НА ХВИЛИНУ НЕ ЗАБУВАТИ ПРО ПРЕСТИЖ РІДНОЇ ДЕРЖАВИ”

Людмила Скирда народилася 1945 р. в Кіровограді, на півдні України. В 1968 р. закінчила філологічний факультет Київського університету, як доцент працювала багато років викладачем історії української літератури. Вона — співавторка підручників історії української радянської літератури, авторка телевізійних передач з ділянки української мови і літератури. Починаючи від 1965 року, видала коло 10 збірок поезій. Як поет, належить до генерації “постшістдесятників”, що перебрала від попередників уже розвинутому поетику, притихлі тони і пошуки індивідуального підходу до явищ довкілля, природи, суспільних проблем. Її можна вважати “урбаністичною” поетесою, якщо враховувати вибір тематики, хоча інтимна лірика — одна з найсильніших її домен. Завдяки, однак, урбаністичному підходові до явищ культури, поетеса, дружина дипломата, нинішнього посла України в Німеччині Юрія Костенка, що прожила 7 років у Відні, створила там ряд поетичних циклів на тлі середньоевропейського культурного довкілля. Ці поезії частково зібрані у ліричній збірці “Медитації біля Штефансдому” (Відень, 1994), вибір яких вийшов також у паралельному українсько-німецькому виданні “День душі” (1994). Репрезентативна збірка її поезій “Оливкова віть”, вибране також з давніших збірок, появилася 1994 року в Києві. Її притаманне також афористичне схоплення явищ життя та природи. Збірка такого жанру вийшла ще 1986 р. в Києві під назвою “Музика для двох”. Людмила Скирда живе тепер у німецькому Бонні й працює далі на літературній ниві.

Член редакційної колегії журналу “Наше Життя” Анна-Гая Горбач зустрілася з Людмилою Скирдою і взяла в неї інтерв’ю.

— Пані Людмילו, як живе поет і науковець, діяльність якого була пов’язана зі своїм читачем, колегами і слухачами в університетській аудиторії, серед чужого довкілля?

— Якби мені сказали сім років тому, що я зможу існувати без улюбленої роботи, без колег і студентів, без дорогих друзів, без замріяних краєвидів рідної землі, я б просто не повірила, що це можливо.

Нині багато в чому я дивлюсь на життя інакше. Як виявилось, наш світ — це не те, що оточує нас, а те, що існує в нас самих. Відтак з цим світом ми ніколи не розлучаємось, куди б нас не занесла доля.

Міт про Антея, що не повинен був відриватися від землі, аби не втратити свою силу, нині видається

Ludmyla Skyrda

мені проблематичним. Гадаю, що наша справжня сила — це наша ефемерна душа.

— Ви зі своїм чоловіком, першим Надзвичайним і Повнсважним послом України в Австрії Юрієм Костенком кілька років жили у Відні, а від осені 1994 року переїхали до німецького Бонну над Райном. Однак вернімося ще раз на синій Дунай. Чи вдалося вам налагодити контакти з австрійським літературним середовищем? Ви видали в Австрії дві збірки лірики. Як вам жилося у Відні як поетеси?

— Я прожила у Відні майже сім років і полюбила це місто як рідне. Є в ньому гіпнотичний чар і особлива, притягальна, артистична атмосфера, яка не може не полонити назавше. Справа тут навіть не в якихось конкретних мистецьких чи літературних колах, що, безперечно, підтримують її, а у досі нерозгаданій мною таємниці, яка і робить щоденне життя святом, а свято — щоденним життям. Це певний стиль існування міста, величного і затишного водночас, неймовірно вродливого на кожному кроці. А ще музика, якою, здається, просякнуте повітря і яка наповнює твоє ество з кожним подихом.

Безперечно, я мала численні контакти з австрійськими літераторами і, зокрема, з надзвичайно популярним в Австрії і широковідомим у світі поетом і художником Ернстом Дегаспері, який щедро подарував мені свою дружбу і прихильність. Це мистець могутнього і людяного таланту. Зустрічі з подібними людьми примушують нас пильніше вдивлятися в себе, навчають і вдосконалюють. От чому я не можу не згадати з вдячністю це ім'я.

Відень — це місце, де, образно кажучи, перехрещуються дороги Заходу і Сходу. Там навіть жартують, що то не правдивий віденець, коли у нього прабабця народилася не у Празі. Це зумовлює природний інтернаціоналізм духовного середовища. Сьогодні у Відні працюють три дипломатичні корпуси і величезне відділення ООН. Тому моє оточення було, в буквальному розумінні цього слова, міжнародним. Ось маленький приклад. З ініціативи посла Польщі в Австрії професора Бартошевського, нині міністра закордонних справ Польщі, неймовірно цікавої і небуденної людини, в Польському культурному центрі було організовано літературний вечір з презентацією моєї книги "День душі". На цьому вечорі були присутні послы Еспанії, Ізраїля, Кувейту, Німеччини, Польщі, Росії, США, Словенії, Словакії, Чехії та представники багатьох інших дипломатичних місій. І це не якийсь виняток. Це, як кажуть, реалії сьогоdnішнього Відня, відкритого для всіх культур світу.

— **Свого часу, в кінці минулого — на початку ХХ століття, Відень відвідували видатні діячі української культури. Серед них Іван Франко, Олександр Олесь, Леся Українка та інші. Чи існує нині там українське духовне середовище, як взагалі виглядає український Відень?**

— Важко сказати, чи було б наше життя таким гармонійним і цікавим у Відні, якби не наші земляки-українці, а серед них — наші любі друзі о. Олександр Дзерович, Борис Ямінський, Стефанія Марцінгер та багато інших. На жаль, післявоєнна радянська окупація примусила більшість українських інтелектуалів залишити Відень назавжди, але нова генерація українців, фактично вже народжених у Відні, не збирається здавати позиції і докладає багато зусиль для утвердження позитивного образу України в Австрії. У Відні видаються два дуже цікаві журнали — "Вісті СУФА" та "КиївВідень", працює славетний хор під керівництвом професора Гнатишина, існує осередок художників на чолі з Христиною Курицею, постійно влаштовуються мистецькі виставки, концерти, літературні читання. Подвижницький ентузіазм цих людей гідний подиву. Я мала змогу ще раз переконатися в тому, що любов до Батьківщини — це непоборна і життєтворча сила.

— **Читаючи ваші поезії, що були написані в Австрії, я для себе відзначила, що вам вдалося пере-**

дати чар і особливу атмосферу монастирів, старих церков і соборів, різноманітних пам'яток колишньої Австрійсько-Габсбурзької могутності і слави. Чи відчували ви протиріччя між наявним тут культурним багатством та провінційною периферією, якими були слов'янські землі, а також наші, що входили до колишньої імперії.

— Мої уявлення про периферійність слов'янських земель і, зокрема, Галичини, що входили до Австро-Угорської імперії, скоріше базуються на враженні від творів Стефаника або Франка, аніж на якихось реальних відчуттях. Незважаючи на очевидну колоніальність тодішніх процесів, мушу висловити свій особистий погляд на ті часи. Як це не парадоксально звучить, але австрійська гегемонія на заході України мала значно легші наслідки для нашої нації, аніж, скажімо, російська — на сході. Тут не було Валуєвського указу, існувала мова, розвивалася література, виходили журнали і книжки, які часто для східняків правили за свіжий ковток повітря, за вікно у світ. Саме Марія-Тереза відкрила українську церкву у Відні, яка і сьогодні є духовним центром для наших земляків. Важливо і те, що для певних груп українського населення було відкрито шляхи в Європу. Та й сам Франко захистив докторську дисертацію саме у Віденському університеті, де під час нашого перебування у Відні було відкрито меморіальну таблицю на честь великого Каменяра. Отже, все пізнається у порівнянні.

— **Вичитую у ваших поезіях симпатію і любов до країн Середземного моря. Тут зустрічається немало ваших алюзій, асоціацій до античних і ренесансових тем. Це начитаність чи душевний відгомін українського Півдня?**

— Данте колись сказав, що асоціації — не що інше, як наслідок ерудиції. Мабуть, він мав рацію. Є такі культурницькі періоди, зокрема, еллінський, римський, європейське Середньовіччя, Відродження, які існують у свідомості освіченої людини майже підсвідомо. Час від часу у зв'язку з подорожами, новими зустрічами, свіжими враженнями щось озивається, спонукує до роздумів, порівнянь, а часом примушує кардинально змінити колишні уявлення. Це вічний процес, це життя нашого розуму, нашої душі. Для мене це найдорогоцінніші хвилини, коли енергія знання викресує художній образ, глибоку емоцію.

— **Ви, напевно, продовжуєте свою поетичну творчість. Недалеко від Бонну, кільканадцять кілометрів на південь, є славна скеля Льорелай, що її оспівували німецькі романтики. І, взагалі, Райн пов'язаний з німецькою романтикою. А чи, може, вас тягне радше до модерної німецької літератури?**

— Шкода, але ще не бачила славетну скелю, оспівану Гайне у вірші, що, на певний час, став гимном німецьких романтиків. Щодо літературних смаків, то мені набагато ближчий Гете. Скажу без перебіль-

шення, що "Фавст" — один з найулюбленіших моїх творів у світовій поезії. Я повертаюся до нього періодично впродовж уже тридцяти років і незмінно відкриваю у ньому щось нове. Це твір, яким просто неможливо насититись. Твір поза течіями, жанрами, стилями. Є в нім якась магія вічності.

В сучасній літературі Німеччини мене найбільше цікавить проза і, зокрема, Гессе та Белль. Нещодавно пережила чудові хвилини, коли читала оповідання Белля "Він розвозив пиво". Головний герой їхав маршрутом, мені вже добре відомим: від Мюнхену до Ульму, від Кобленцю, Бонну і далі на Аахен. Це нове відчуття в пізнаваності досі незваної землі дивовижно наблизило мене до мого літературного кумира, викликало радісне задоволення якоїсь майже родинної причетності до чогось дуже великого.

— **Як дружина посла України ви, напевно, маєте безліч репрезентативних клопотів. Чи вдалося вам нав'язати контакти з інтелектуально цікавими людьми нового докільля? Нас, як народ, довго не знали, і ми стоїмо тут перед неораним полем. Які ваші пляни, які бачите можливості?**

— В думках повертаюсь до Відня, який і для мене, і для мого чоловіка став доброю школою в опануванні всіх премудростей дипломатичного і протокольного життя. Воно примушує, хочеш ти того чи ні, триматися завжди у формі — і фізичній, і духовній. Контакти з іноземними послами, а їх у Відні вдвічі більше, ніж у будь-якій іншій столиці Європи, багато до чого зобов'язують і, в першу чергу, ні на хвилину не забувати про престиж рідної держави. Я гадаю, що за роки роботи у Відні нам з чоловіком вдалося дещо зробити. Тому я впевнена, що і в Німеччині, цій одній з найпріоритетніших для України країн світу, ми "не загубимось".

— **Мабуть, ви відчули певну зміну в побуті і докільлі, адже у Відні відчутніші слов'янське тепло і людська безпосередність. Західні німці — люди дещо замкнені. Але я надіюся, що і тут ви зможете знайти відповідне середовище, яке щиро ставиться до слов'янського і, зокрема, до українського світу.**

— Справді, ви маєте рацію, пані Галю. Австрія і Німеччина — це два різні світи. Вони різняться між собою приблизно так само, як істинний гуманітарій і затятий технократ. Німеччина, на мій погляд, попри все — могутня індустріальна держава, яка живе грандіозними замірами і плідно втілює їх у життя. Для нас все це дуже цікаво, як кажуть "new experience". Для мого чоловіка як дипломата Німеччина пов'язана з великими плянами масштабної розбудови економічних і політичних контактів, реалізацією культурної програми тощо. Він з ентузіазмом взявся до нової роботи. Для мене ж немає більшого щастя,

ЛЮДМИЛА СКИРДА

МОЦАРТІАНСЬКИЙ МОТИВ

Йозефу Говрину

У зальцбурзькій фортеці на вершині,
З якої видно далі сині-сині
Озер дзеркальних й тихоплинних рік,
Стояли ми й, немов у піднебесі,
Прослухали оцю врочисту месу,
Задуману в далекий вік і рік.
Казкове місто нібито звучало,
Усі фронтони і усі портали
Співали славу сонячному дню.
Строкати дирижаблі з високості
Спускалися, немов космічні гості.
Мені здавалось часом, що я сню.
І докази намарності життя
В душі шукали ніби опертя.
"Ну, хто ти є?" — питали іронічно
Оця краса, цей дивовижний світ,
Що вже існує міріади літ.
Я відказала: "Смертна ж бо, невічна".
Але за мить я вірила і знала,
Що ми єдині і моє начало
Десь тут, десь є, десь близько так, до дрожу.
І світ оцей живий і невмирущий
Любовію минутих і грядущих
Пресвітлих душ, що вірять в кару Божу.

*Л. Скирда "Медтації біля Стефансдому",
Відень 1994.*

аніж радіти його успіхами. Власне, сьогодні саме це визначає смисл нашого життя в Бонні. А все інше з Божою допомогою з'явиться згодом. Тим більше, що в Німеччині існує велика і сильна українська діаспора, у прихильності і в підтримці якої я ні на мить не сумніваюся.

А ще я хочу від усього серця подякувати вам, пані Галю, за цю чудову ініціативу нашого діалогу, адже інтелектуальний і патріотичний рівень "Нашого Життя" я ціную дуже високо. Бажаю шановній редакції і читачам часопису щастя, наснаги, успіхів в усіх починаннях.

— **"Наше Життя" дякує сердечно за цю розмову. Ми дуже раді, що могли представити вас, ваші думки і дещо з вашої творчості нашим читачам, а вони не тільки в Америці та Канаді, але й в Європі, а останніми роками нас читають також в Україні.**

ОДНА УКРАЇНА В БАГАТЬОХ ОБРАЗАХ

Наше покоління — це те, яке, на відміну від наших батьків, не мало жодного, або мало зовсім туманне уявлення про конкретну Україну — тобто, саме про Україну. На відміну від наших дітей, для котрих, Богу дякувати, Україна дуже вчасно почала набирати реальних контурів, для багатьох з нас вона проявлялася вперше у виставках. Виставки були великі, малі, густовні, переладовані, дивні, вичерпні. Різні бували — від маленьких куточків до величавих музейних виставок. Ще перед книжками, ще перед розвідками, ще перед зустрічами була виставка. Це була наша перша зорова Україна. Згодом прийшли інші зображення України, і нарешті — сама Україна.

Коли приїзд до США першого виборного Президента України Леоніда Кравчука був святковий, повний новизни, навіть якогось неоправдано-казкового характеру, просто немов би чудо, то приїзд другого Президента України Леоніда Кучми був звичайною державною подією. Синьо-жовті прапори по Пенсильванія авеню — так і має бути. Це вже звичне, це вже нормальне. Україна вже не якась там нова держава з неіснуючого "екс" Союзу, а держава сама по собі. Це чи не найбільш маркантне явище — справи, пов'язані з Україною, — це все просто нормальне.

До певної міри, щоб підкреслити це нове явище, Союз Українок Америки в особах Мотрі Слоневської, голови 78-го Відділу ім. Олени Степанів у Вашингтоні, і Христини Воевідки, довголітньої членки 64-го Відділу, а тепер активної членки 78-го Відділу, став у пригоді як Америці, так і Україні. Державний департамент звичайно робить виставку знімків з прибуття голів держав до Вашингтону кілька годин після приїзду делегації. Щоб зробити ці знімки навіть цікавішими, американці намагаються зорганізувати якісь мистецькі праці з матірної країни. Тобто треба було зорганізувати на швидку руку виставку, яка послужила б більш величавій присутності України у Державному департаменті. Потрібні були відповідні експонати, які б наочно — коротко і вдало накреслили Україну людям, які про цю країну ще не знають багато. У посольстві України таких експонатів якраз

не було, і воно звернулося до союзнок за поміччю. Часу на комітети і засідання не було. У день приїзду Президента вже треба було мати готові габльотки. У Державному департаменті, в історичних кімнатах восьмого поверху віцепрезидент проводив офіційний полуденок для Президента Кучми і осіб, що його супроводжували. Гості віцепрезидента Гора і сотні відвідувачів Державного департаменту проходили повз виставку.

Це не вперше праця Христини Воевідки стає у пригоді вашінгтонській дипломатії. В 1988 році виставка історичної ноші 64-го Відділу послужила канвою для короткої історії України на століття жіночого руху для 400 гостей з цілого світу, які в пресклубі відзначали століття жіночого руху. Тепер Мотря Слоневська і її мама зорганізували особисто експонати з Українського Музею в Нью-Йорку (у фундаторів свої прерогативи, а Союз Українок Америки — це засновник і головний промотор Музею). Вдалими руками, знаючи своїх глядачів, співпрацюючи близько з артистичним директором Державного департаменту та фотографами свята, наші союзнянки влаштували виставку, яка збрала признання професіоналістів та глядачів.

Та найбільше признання — це те, що Україна в США була належно представлена, навіть виставкою у Державному департаменті. Як подяку за співпрацю, Мотря Слоневська одержала оригінали побільшених знімків з приїзду Президента Кучми. Як личить голові 78-го Відділу Союзу Українок Америки, вона вручила їх особисто на пам'яку послові України д-рові Юрієві Щербаківі.

Це вже була виставка про Україну і її Уряд, це вже не мусів бути клаптик України. Над "клаптиком України" у Вашингтоні повіває, як над іншими посольствами, прапор країни. А Мотря Слоневська, як і решта союзнок, може тільки стати в пригоді Україні, коли цього треба.

Наші виставки тепер можуть бути не тільки естетичні, а виключно естетичні. В міжнародній політиці Україна має свій голос!

Заставка роботи арт. мал. М. Михалевича

ЛИЦАРІ ЖІНОЧОГО РУХУ

Закінчення

Книжку "Поневолення жінок" Джан Стюарт Мілл написав по смерті своєї дружини Гаррієти, на основі її рукопису. Ця, хоча поміркована і мудра книжка, все ж таки своїм твердженням, що взаємовідносини між чоловіком і жінкою мають спочивати на основі волонтаризму, викликала навіть серед приятелів Мілла велике невдоволення. Крім цього серед радикальніших поступовців вона спричинила велике розчарування тим, що автор не заторкнув дражливого питання — розводу. Тим часом уся увага Мілла у цій книжці була звернена на основне питання — право голосу для жінок у політичних і суспільних справах. Мілл думав, що як буде досягнене те, то все інше прийде само собою.

Та поставлене питання у жіночих справах мусіло, розуміється, дратувати тих лицарів жіночого руху, які думали про піднесення жінки тільки в цілях її використання в інтересах певних груп чи політичних партій. Такими були аболіціоністи в Америці, в нас — Михайло Павлик, а в російській імперії — революціонери.

Кожна епоха має свої пекучі питання. До розв'язання цих питань беруться не лише компетентні особи, але й аматори. Беруться розв'язувати люди зрівноважені і мудрі, але беруться за те й люди з порушеною рівновагою. Так і жіночий рух покликав до чину поважні конструктивні сили, а разом із тим гальванізував багато істориків і спекулянтів обох статей, які проголошували "вільну любов — ніяких прав, ніяких обов'язків у подружжю житті".

Ці гасла знайшли місце в світовій літературі, а також і в нашій українській літературі. Одначе подружжя, як духовна і суспільна спільнота, витримало всякі штурми та встоялося як єдина і найкраща форма людського співжиття чоловіка і жінки. Фальшиве розуміння свободи та емансипації жінки існувало в різні часи різне, існує воно ще й тепер, як у одиниць так і навіть у цілих суспільних групах. І в жіночому русі все були ексцентрички, які використовували і використовують емансипацію у невластивому напрямі. Вони зловживали і зловживають розводами та активністю у здобуванні забажаного чоловіка, не спиняючись перед ніякими засобами. Але щастя, що

скрайності масово не захоплюють жінок. Ніяка жінка, навіть і вільнодумна, не може погодитися з тезою "вільної любови", бо це проти її жіночої природи. Вільнодумна жінка може навіть теоретично прийняти засаду "вільної любови", може навіть пропагувати, як це робила Гаррієта Тейлор, може навіть деяка й піти сама на те, але все це скінчиться одним — вона забажає родинного тепла і правного шлюбу.

В країнах, де громадяни мали якісь політичні права, там гасла Французької Революції зовсім природньо спонукали жінок до висунення вимог урівноправнення у політичних і громадських справах. В російській імперії, як відомо, таких прав не мав ніхто і тому там жіночий рух не виділився в окремі жіночі організації, а влявся у загальнореволюційний рух. В тому загальному революційному русі жіноча молодь брала живу участь і мала своїх героїнь, як Софія Перовська, Віра Засуліч та інші. В тому загальному революційному русі, в політичних партіях, українській соціал-демократичній і соціально-революційній, не бракувало і українських жінок. Відносини між жінкою та чоловіком там були одною із пекучих тем дискусій усних і в літературі. Ексцентричність на тих теренах була набрала також поважних розмірів і термін "синя панчоха" уживався тоді дуже часто. Противники звільнення жінки підтягали під цей термін всіх поступових жінок, приєднуючи таким способом поважних до розгуканих дивачок.

Навіть у Західній Україні, яка все таки під австрійською займанщиною мала можливості свободної організації, жіночий рух довго товкся у покоях консерватистів, заки вийшов на широкий шлях розвитку. Своє борсання жіночий рух на тих теренах відбив у творах І. Франка, Наталії Кобринської, першої піонерки, та других письменниць і публіцистів. Але особливо цікаво відобразила його в своїх творах письменниця Ольга Кобилянська в повісті "Царівна", яку дехто називає сентиментальною, наївною і безбарвною. Всі ці оцінки — не правдиві. Вони походять із неувважності і поверховного трактування цієї проблеми, яка є заторкнена в літературній формі.

Повість "Царівна" була, своєю головною ідеєю, продовженням повісті "Людина", у якій було відображене життя дівчини Олени Лявфер, що не може жити в вузькому міщанському світі і прагне бути вільною людиною. В повісті "Царівна", що була надрукована 1895 р., Кобилянська устами своєї героїні Наталки Верковичівної підносить голос за право жінки на працю, за людську гідність і за її громадські та політичні права.

В особі тітки і Наталки Кобилянська вивела типо-

1. Джан Стюарт Мілл (1806—1873) пізнав Гаррієту Гарді зам. Тейлор в 1830 р., коли мав 25 років життя, а вона 23 роки. По двадцятьрічній приятні Мілл одружився з нею в 1851 р., але вже в 1858 р. вона померла і оставила дочку з першого подружжя, Гелену Тейлор. В часі 1860—1861 Мілл написав книжку "The subjection of women", яка була опублікована в 1869 р.

вих представниць двох світів, двох світоглядових розумінь функції жінки в суспільстві. Тітка — запекла консерваторка, амбітна і панівна. У своїй запеклості і впертості вона навіть не помічає, що сама заплуталась у противоріччях. Коли жінка, так як тітка її розуміє, є на своєму місці і її функції почесні, то її треба шанувати, але того немає в самої тітки. Сама тітка ставиться з погордою до своєї власної жіночої статі. Вона дорікає своєму чоловікові словами: "Ти мабуть на віки останешся бабою". Ці слова, то закид консерватистки у м'якості, слабості характеру не тільки її чоловіка, але закид українському чоловікові взагалі. Але такі закиди у повісті "Царівна" послідовно повторює і Наталка, представниця нового поступового покоління. І тому обі вони, тітка і Наталка, у цьому погляді на мужчину, сходяться. Вони обі хочуть мати ідеал, але з різними спрямуваннями. Тітка — для переведення своїх деспотичних намірів, а Наталка — як вартости необхідної для мужа — громадянина, діяча і чоловіка, який може бути природним об'єктом любові і респекту для жінки. Такому сильному і доброму ідеалові Наталка сама готова коритись.

На точці слабости характеру сходяться також консерватист, вуйко Наталки, і поступовий Василь Орядин. Їх єднає матеріялістичний погляд на життя. Правда, Наталка зразу залюблюється в Орядина, але, коли пізніше бачить, що його слова не згоджуються з практикою, вона його лишає і залишається вірною своїм ідеям.

Крім представлення характерів дієвих осіб, які були живою відбиткою людей, Кобилянська ще й в уста цих осіб вклала думки, які висловлювали люди доби про суспільні та жіночі справи. Тітка лається бабою, її синок, пустоголовий Муньо, висловлює погляди на жінку більшості паничів своєї доби, які говорили: "Жінка без мужчин ніщо, вона без нього, як рослина без сонця і повітря".

Але ще гірші слова повторювалися у тій близькій історичній добі і ці слова живуть ще й досі у формі різних жартів про жінок. Хто не знає жартів, у яких жінка представлена, як уосіблення зла, мовляв, уже Ева, перша жінка у раю, була спокусниця Адама і довела його до зірвання яблука життя. Або, хто не знає жарту про те, що схимники, які відходили в пустиню спасати душу, часто бували жертвою спокус, що являлися в образі жінки. У цих жартах, як бачимо, жінка уважається зряддям діявола. Але були часи, коли надзвичайна жінка, із лікувальними здібностями і даром провидіння, вважалась чарівницею, відьмою і її карали лютою смертю — спаленням на костирі.

Скаже дехто, всі ці нісенітници про жінку вигадано в добі, коли людство ще блукало в пітьмі незнання і забобонів. Можна з цією думкою погодитися, але чим пояснити те, що такі думки існували і існують

у добі розвитку наук. Як пояснити те, що люди, які двигали науку чи стояли коло керми державними справами, своїми думками нічим не різнилися від печерних людей. Взяти б добу, коли була написана книжка Джана Мілла "Поневолення жінки". Тоді діяли такі велетні думки, як Спенсер, Конт, Карлейл, Гладстон та інші, і всі вони висловлювали свої думки на жіночі теми не дуже то прихильні.

Наприклад, Спенсер, щодо урівноправнення жінки ставив таку негативну тезу: Жінка не може воювати, отже вона не може мати права голосу. Така теза навіть у той час не витримувала критики, бо ж і не всі чоловіки, які мали право голосу, воювали. А що вже казати тепер, коли жінки беруть участь у війні плече-об-плече з мужчинами.

Огюст Конт був тієї думки, що ментальна кондиція жінки є стало дитинна. Жінка, казав він, не здібна абстрактно і об'єктивно думати. Дати їй відповідальність у суспільних і державних справах було б абсурдом. Пізніше він ще казав, що жінка не може мати власности, а по смерті чоловіка жінка має давати обітницю вічного вдовицтва.

Томас Карлейл думав, що панівна роля чоловіка є вічною аксіомою і природнім законом, якого ніхто не сміє безкарно порушити.

Віліям Гладстон боявся переваги жінок у політиці, а також того, що жінки почнуть переймати від чоловіків невідповідні способи поведінки і характеристичні риси властиві чоловічій статі.

Однак були між великими мужами і такі, які позитивно ставилися до жіночого питання і позитивно дивились на звільнення жінки від духової неволі, яку на неї були наклали старовинні режими. Наприклад, англійський історик, публіцист і політичний діяч Томас Бабінгтон Маколей, коли його переконували консерватисти, що інтереси жінки забезпечені голосом чоловіка, то він відповідав: "Інтереси жінок, не є більше тотожні з інтересами чоловіків, як інтереси підданих з інтересами короля, отже безправ'я жінок є рабством половини людства". Лорд Бенджамін Дізраелі, лідер консерватистів був також за урівноправнення жінок, але зорієнтувавшись вчас, що королева Вікторія дивиться на жіночу справу негативно, змінив свої погляди. Знайшлися також такі люди, головню послідовники Сен Сімона, які прийняли засаду, що жінка не тільки має право голосу в суспільних і політичних справах, але вона має також право бути священиком.

Протиставитись великим противникам жіночої рівноправности могли люди великого розуму, наукового авторитету і глибокої думки. Таким став Джан Стюарт Мілл. Він до жіночого питання підходив філософічно з залізною логікою розуму, розбираючи науково згубні впливи політичної і державної системи. Для здійснення своїх задумів він кандидував з рани ліберальної партії в 1866 р. на посла і був обраний.

Цю коротку політичну кар'єру в парламенті він використав для поставлення вимог надання права голосу жінкам. Його промова була глибоко продумана з реальними висновками. На жаль, його внесення не мало більшості голосів, але воно було початком того, що пізніше сталося: жінки таки добилися своїх прав.

Ця гучна подія з Міллем була вже в минулому, як Ольга Кобилянська писала свою повість "Царівну", але боротьба за рівноправність жінок у світі і в Україні велася. В Англії проходили вулицями міст великі демонстрації проти провалення пропозиції про рівноправність жінок Гладстоном. В інших країнах жіноцтво приєднувалося і собі до цього протесту і підносило голоси з домаганням признати їм права, як окремим людським істотам. Крім того розвиток капіталізму ставив жінок у тяжкі матеріальні обставини. Становище незамужньої жінки було дуже критичне. Її доводилося існувати або в ролі небажаної проживалки при рідні, або бути безплатною робітницею при ній до самої смерті.

Проблему жінки, як суспільної одиниці, заторкнув Мілл у своїй книжці "Визволення жінки", а також цю проблему і заторкнула Ольга Кобилянська в своїй повісті "Царівна". Наталка у своїм щоденнику в повісті "Царівна" пише: "Найбільше займало мене питання жіноче. Я бачила його при кожній нагоді". Власне, прочитавши книжку Мілла Наталка вирішила дбати більше про свою освіту та про самовдосконалення. Вона твердо собі постановляє здобути освіту і віддати її загалові, зокрема жінкам. Наталка сама починає писати статтейку про положення жінки і при її писанні у неї насувається низка думок, а між ними приходять і думки зневіри. Але вона не зневірюється. Вона перемагає не тільки вплив оточення, але й свої вагання і рішає: "Буду жити і йти тою самою дорогою, що досі. Це неможливо, щоб я не побідила, або щоб надо мною панувало що інше, як сама краса життя".

В "Царівні" Кобилянська представила всі типи жінок, які почали появлятися у суспільстві в наслідок жіночого руху. Вона їх поділяє на такі групи: Жінки господині, учені, письменниці і мистці. Хай кожна, каже вона, буде тим, до чого вона надається для добра суспільства і власного щастя. Цей клич — добро суспільства, піднесення народу на вищий духовий і матеріальний щабель — звучить у цілій повісті "Царівна" та в інших її творах.

Але у цій характеристиці осіб у повісті "Царівна", як також осіб у інших повістях та новелях, як "Мелянхолійний валець", "Ніоба", "Земля", "За ситуаціями", "Через кладку" та інші, поділ на типи перестає бути основним, він поглиблюється до функціональності особи в суспільстві.

В "Мелянхолійнім вальсі" Кобилянська вивела тип жінки скрайно революційної. В українському сере-

довищі, серед якого проживала письменниця, таких жінок досі не було, але вони готові були бути. Щоб не звернути увагу державних і поліцейних властей на українських жінок, то Кобилянська своїй дієвій особі каже бути маляркою-артисткою польського походження.

Порушуючи питання звільнення жінки, Кобилянська у своїх творах мусіла зачепити й інші проблеми суспільного характеру та зайняти становище до політичних рухів, зокрема до соціалізму. Її становище було дуже подібне до становища Мілла. До релігійного питання вона підійшла раціоналістично, але не атеїстично. Вона каже, що коли б прийняти твердження того філософа, який вважав релігію останньою ілюзією людства, то все одно не треба відбирати ту ілюзію у людини. Критика нашої національної вдачі Кобилянською — досі жива та хвилююча тема і значення ролі та якостей тої вдачі у нашій історичній долі досі не вияснено.

Безумовно, що поява такої літературної сили, як Ольга Кобилянська, в українській літературі на західних українських землях, була великою подією. Її творчість ще й досі належно не освітлена критикою та науковим дослідом. Критика, як була, то була надто поверховна. Розглянено її творчість, як льокальне явище, в той час, як вона була одною із зв'язкових з широким світом. Не пропагаторкою "іберменшівства", а проповідницею поступових ідей у великій літературі була Кобилянська. У розвитку своєї літературної творчості вона пройшла особливо тяжкий шлях. На початку її талант був пов'язаний з мовними труднощами і через те не розпізнав Кобилянської навіть І. Франко. Цей сам по собі факт глибоко драматичний. Те, що Кобилянської не було у журналі "Перший Вінок", є одним із парадоксів в історії суспільних рухів. Поперше мовні труднощі. Перші її твори — "Гортенза" (1880), "Доля чи воля", "Нарис з життя Буковини", "Вона вийшла замож" — були написані німецькою мовою та залишились недрукованими. Подруге, для Кобилянської рамці журналу були за тісні. У своїх перших творах авторка протиставляє своїх героїнь навколишньому обмеженому, як під оглядом суспільним так і політичним, середовищу. Потретье, авторка діяла серед поневоленого народу як людина, що приходила з новими думками і ідеями. Почетверте, до неї тоді літературний світ поставився якось неприхильно. Навіть такий твір як "Земля", що вийшов друком 1902 р., залишився у вузьких українських межах, а не вийшов на широке міжнародне літературне поле, хоча він ні ідейно, ні літературно ніяк не слабший від твору Реймонта "Мужики" чи "Добра Земля" Перль Бака. Оба автори здобули нагороду Нобеля, а про "Землю" світ не знає і не знає досі, та й свої читачі належно його не знають.

Приймаючи на увагу спізнання українського жі-

ночого руху, треба прийняти особливо те, що книжка Джана Мілла "Поневолення жінки", була на наших землях новою появою і мало поширена. Її зміст був відповідний до пекучих проблем українського жіноцтва. Розроблені в цій книжці проблеми та втілені ідеї знаходили відгук у провідних жінок, а також відбивалися в творах, як це бачимо в Ольги Кобилянської. Через твір Кобилянської "Царівну" та інші її твори українські жінки включились у літературу західного світу і Америки, а тим самим включились також у вимозі елементарних прав для жінки. Під тим оглядом твір "Царівна" має стояти в одній полиці із книжкою Анни Люїзи Жермен де Сталь "Корінна", творами Жорж Санд "Індіана", "Валентина", "Жак" та другими, бо в ній Кобилянська не тільки відобразила епоху, але ще й устами Наталки, як українська жінка-письменниця, склала у літературній формі декларацію української жінки з вимогою суспільних і політичних прав.

Якими світлими постатями були ті чоловіки, які розуміли вимоги своїх жінок і йшли їм на руку. Якими великими були ті наші письменники та політичні,

суспільні і духовні діячі, які піддержували жінок на дусі і тим уможлилювали скорий розвиток українського жіночого руху. Залишати їх "безіменними лицарями" жіночого руху ніяк не можна. Треба жінкам дослідницям побіч піонерок жінок поставити і чоловіків.

Що торкається світового лицаря жіночого руху Джана Мілла, то про нього не треба забувати в першу чергу. Він своє завдання виконав у широкому масштабі. Його твори мали величезний вплив у всіх майже країнах світу.

Помер Джан Стюарт Мілл в Авіньоні в домі, коло цвинтаря, де була похована його велика любов. Як вірний лицар залишився біля неї до кінця і лежить там досі. За його домовиною йшли два лікарі, пастор і дочка Гелена, а за брамою цвинтаря стояв натовп селян, які з цікавості приглядалися такому похороні, не знаючи, що в землю кладуть погребники великого оборонця понижених і пригноблених.

На батьківщині в його пам'ять поставлено статую на побережжі ріки Темзи.

ЛІДІЯ ОРЕЛ

ЖІНКА В НАРОДНИХ ТРАДИЦІЯХ

Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
Т. Шевченко

Мати, мамо, матусю, матінко, неню, ньенько — так звертаються у нашого народу до найдорожчої людини — матері. А в народних піснях мати — зірка, голубка, вутінка, зозуля.

З самого малечку в наших родинях виховували в дітей працьовитість, порядність, гідність, любов до Бога, до батьків. Особливою любов'ю матері, бабусі наділена дівчинка, її готують до подружнього життя, до материнства. З ранніх літ дівчині всією родиною готують посаг.

Коли минув дочці год,
Готуй, мамо, в скрині под.

Дівчинці ростять косу ("коса — дівоча краса"), купують в любистку ("щоб хлопці любили"), прибирають в сережки, намисто. Коли їй вперше заплітали косу, як і на пострижини, кликали колись кумів, готували святкове частування. З п'яти років дівчинці давали вишивати вуставки, з цього часу на вечор-

ниях і вдома до одруження кожна дівчина нашивала стільки сорочок і рушників, щоб вистачило на все життя, бо в родині чоловіка вона змушена була шити для інших.

В обов'язки дівчини входило допомагати матері в хаті, у господарстві. Де була традиція, дівчата розмальовували піч, хату всередині і зокола, прибирали витинанками, рушниками та килимами, особливо перед великими святами. Дівчата розмальовували скрині, мисники, череп'яний посуд, розписували писанки. Дівчата доглядали за квітниками.

Розмальована зовні хата та квітник були часто свідченням того, що тут є дівчина на виданні. На вулицю, вечорниці, досвітки дівчата починали ходити з 16 років, з цього віку вони і заміж виходили. Неодружену дівчину, якій минуло 20 років, називали жартома старою дівкою.

На вулиці, в церкві, на святі, дівчина не з'являлась, щоб не прибрати голову квітами або стрічкою. Робили це навіть взимку. Особливо прикрашала себе засватана дівчина ("стоїть, як засватана").

За прядінням і вишиванням на вечорницях та досвітках дівчата багато співали, а отже й самі складали пісні-мрії про одруження, про коханого:

Я Семена люблю, клен-дерево,
Сорочку вишию, клен-дерево.

Або:

Якби мені фартух білий,
Три разки намиста,
То була б я одній жінці
До ладу невістка.
Фартушину сама зшию,
Намиста добуду,
Таки отій одній жінці
Невісткою буду.

Бувало, що дівчина першою освідчувалася хлопцеві в коханні, свою симпатію до нього вона висловлювала так: дарувала на Великдень писанку, вишивану хусточку.

Вишивала я хустину,
А то й сорочину
На чотири кінці,
Кого люблю, поцілую,
Стану на колінця.

Або:

Шовком шила, шовком шила,
Золотом рубила,
Та все тому козаченьку,
Що вірно любила.

Під час дівування кожна дівчина дбала про те, щоб доносити до весілля вінок, бути до весілля чесною.

Ой, ти, місяцю, я зіронька ясная,
Ой, ти парубок, я дівчина красная,
У вишневім саду я тобі коня пасла.
Ой пасла коня звечора до півночі,
Та й пала роса на мої карі очі.
Не так на очі, як на русу косу,
Серце-козаче, віночка не доношу.

Втрата дівчиною цноти була ганьбою для всього роду. Замість вінка і квітів, довгої коси дівчину-покритку обстригали, покривали голову хусткою. Її часто цуралися навіть рідні батьки.

"Що весіля, доню моя?
А де ж твоя пара?
Де світилки з дружечками,
Старости, бояри?
В Московщині, доню моя!
Іди ж їх шукати,
Та не кажи добрим людям,
Що є в тебе мати..."

(Т. Шевченко)

Народивши позашлюбну дитину, мати-покритка мала молитись довго на колінах перед церквою, поки священик дозволяв їй ввійти до храму охрестити дитину (виводини).

Подібно до парубоцьких громад, дівчата гуртувалися також у громади. Вибирали з-поміж себе отаманшу, ту, котра користувалася авторитетом, вміла гарно заспівувати, її слухали в усьому. В обов'язки дівчат входило вибирати хату на вечорниці, прибирати її, платити за неї, якщо потрібно було, готувати у складчину вечерю. Дівоча громада допомагала старшим, німичним людям у господарстві, мали свою скарбничку.

На Катерину, Андрія дівчата таємно від хлопців ворожили на долю, гагілки (веснянки) співали самі дівчата, починаючи з Великого Посту і аж до Трійці, на вигоні, на Великдень — біля церкви. Коли котрась з дівчат не встигала до весілля наготувати рушників, допомагали гуртом. Дівчина-молода була в центрі уваги протягом всього весілля, навколо неї — найбільша весільна драма — дівич-вечір, розплітання коси, покриття голови наміткою, виряджання до молодого, обряд "комори". На це дивиться все село.

На другий день після весілля молода невістка розвішує рушники — на образи, картини, на сволок — всюди, де тільки є вільне місце, пораяється біля печі, йде до криниці по воду — все це знову на очах в односельчан. Так складається думка про працю-витість, вміння майбутньої господині.

За народним звичаєм, дружина-українка повинна бути покірною і вірна своєму чоловікові. У минулому це освячувалось так у весільному обряді. Молодий відсікав під час весілля косу (символ покори), з цього часу жінка завжди покривала голову очіпком, хусткою, наміткою.

Приїхали паничі,
Взяли косу під мечі.

Колись одружена жінка навіть до воріт не виходила простоволосою — це могло зашкодити не тільки їй, але й всій родині, з неї сміялися б люди. "Я б зроду-віку не виходила простоволосою... Чи слід молодиці світити грішним волоссям проти Божого сонця. Мати моя носила очіпок на голові, і я носитиму уже до смерті", писав І. Нечуй-Левицький ("Причеп"). Варто сказати, що поведінка, одяг у нашого народу були суворо регламентовані. Одружені жінки, старші трималися поважно, статечно. Одягалися відповідно до віку. На свято носили дорожчий, більш оздоблений одяг, на щодень — буденний.

Дівчата і молоді жінки носили одяг яскравіший, більш оздоблений, більше прикрас; старші жінки — менш оздоблений, темніших кольорів. Жінка, яка мала за 50 років, носила один рядок намиста. Часто весільну сорочку, намітку старші жінки просять покласти в домовину.

Порівняно зі східними народами, жінка-українка дійсно рівня чоловікові.

Вивчаючи народну культуру в польових експедиціях, ми часто чуємо у наших селах, як говорить

ПІСНЯ ПРО МАТІР

СТЕПАН ПУШИК

Земля дочекалась і рясту, і сонця, і цвіту,
Душа, мов калина, росте і цвіте від тепла.
Нічого не треба, нічого не хочу від світу,
Лишень аби мати на білому світі була.

З-за гір віє вітер, в степах повмирали морози,
Шумлять осоки, весняно зітхають гаї,
А мати старенька стоїть на високих порозі
Та й думає мати, як маються діти її.

А діти світами, а діти у веснах та в зимах,
Приїдуть і скажуть: "Нам двері, матусю, втворіть".
І доти всі діти живуть по світах молодими,
Допоки чекають, допоки живі матері.

Земля молодіє від рясту, від сонця, від цвіту,
Душа мов калина, цвіте і росте від тепла.
Нічого не треба, нічого не хочу від світу,
Лишень аби мати на білому світі була.

про дружину чоловік, діти про матір: "Як скаже дружина, так і буде", "Як скаже мати...", "Пусткою подвір'я стало, мати померла", "Поки матері, доти й роду". І давно у нашого народу є жартом прислів'я: "Б'є, бо любить", або "Не б'є, бо не любить".

Суворіше, ніж чоловіків, народ засуджує зраду, пінощі, неохайність жінок. Яскравим свідченням цього є народні пісні:

Моя жінка знакомита:
Задрипана ззаду свита.
Або:
Чужі жінки конопельки сіють,
Моя ані думає.
Вона треться, вона мнеться,
Вона думає — минеться.

Жінки-українки також люблять гуртуватися, мати свої таємниці. На Чернігівщині був такий звичай. У Чистий четвер жінки просушували одяг, зокрема плахти, після цього без чоловіків збиралися в котроїсь у хаті і пригощалися. На Волинському Поліссі на "Русалчин тиждень" жінки також без чоловіків, збиралися у корчмі і "полоскали зуби" — частувалися, розважались. Тут відомий такий звичай. Коли хворіли діти, а то й помирали, жінки збиралися в якійсь хаті, щоб не знали чоловіки, і цілу ніч по черзі ткали полотно. Якої довжини воно виходило, до схід сонця потім закопували його на перехресті доріг. Таким чином відганяли від села біду, хворобу.

Любовне ставлення у наших родин було і до баби. Її, як і матір, називають ласкавими словами — бабусею, бабунею, бабусенькою, бабцею. Вона є основною фігурою в хаті, дає всі розпорядження іншим членам родини, в неї є ключі від комори і скрині, де зберігаються найкоштовніші речі. Вся ро-

дина дбає про її старість. Так, у с. Моринці на батьківщині Т. Шевченка разом з випіканням короваю бабусі випікають символічно "курінь", аби вона мала де доживати віку.

Чи не найбільше, на все життя, западають нам в душу мамина пісня, бабусина казочка?

Повагою і співчуттям оточена у нас жінка-вдова. Їй першою толокою будують хату, допомагають у жнива. Про неї народ склав не один десяток пісень.

Ой, за лугом зелененьким
Брала вдова льон дрібненький.
Вона брала, вибирала,
Тонкий голос подавала.

Багато, про що ми тут розповідаємо, ще живе на Україні і різнить нас від інших народів.

Жінка-українка — мистець. Вона створила безліч творів пісенної лірики, понад 100 технік вишивки, понад 20 технік ткацтва. Вишито тисячі сорочок, рушників, виткано безліч килимів, розмальовано скринь, хат, різного посуду, розписано писанок. І у всьому цьому — мистецький хист жінки, велика мудрість її.

Жінки на Україні завжди мали потяг до знань, до освіти. У козацьку добу навіть чужинці відзначали високий рівень освіти на Україні, зокрема, жінок. І сьогодні по наших селах, а не лише в містах, прості селянки читають книги, вишивають, тчуть. Більше, ніж чоловіки, відвідують музеї, виставки, співають для душі вдома і на сцені.

Жінки на Україні завжди були суспільно активні. Вони працюють тепер в Русі чи "Просвіті", в Союзі Українок і в різних партіях, на них і на чоловіках лежить великий обов'язок відродження України, утвердження її соборності.

УХВАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУА

1. Вирішено вислати листи з занепокоєнням справою торгівлі дітьми у Львівській області до урядових чинників, редакцій газет і жіночих організацій в Україні.
2. Періодично до щоденника "Свобода" і тижневика "Юкренієн Віклі" подавати матеріали про підготовку до XXIV Конвенції СУА.
3. Підготувати організаційний посібник СУА.
4. Продовжувати заходи для приєднання нових членів і творення нових відділів.
5. Поміщувати статті в українській пресі про працю окремих референтур СУА.
6. Створити комісію для опрацювання історії СУА.

Під час засідань працювала Комісія ухвал у складі Марії Крамарчук, Марії Кушнір, Ярослави Рубель, Ірини Чабан, Іванни Шкарупи.

Округа Нью-Джерзі склала 1000.00 дол., розділяючи їх на такі фонди:

Фонд Репрезентації — 250.00 дол.

Видавничий Фонд — 250.00 дол.

Пресовий Фонд "Нашого Життя" — 500.00 дол.

Головна Управа СУА щиро дякує Управі та членкам Округи Нью-Джерзі за зрозуміння потреб організації та щедрість.

УПРАВА І ЧЛЕНКИ 119-ГО ВІДДІЛУ СУА В ЙОНКЕРСІ ЩИРО ВІТАЮТЬ ЛІДІЮ СТЕБЕЛЬСЬКУ, ЯКА 4 КВІТНЯ Ц.Р. ВСТУПИЛА В РЯДИ НАШОГО ЧЛЕНСТВА.

КОНКУРС ФОНДУ ІМ. ЛЕСІ І ПЕТРА КОВАЛЕВИХ

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС НА ІСТОРИЧНУ ПОВІСТЬ АБО ОПОВІДАННЯ

Реченець розглядання праць для нагороди Ковалевих припадає 1 січня 1996 р.. Нагороди будуть вручені на Конвенції Союзу Українок Америки, яка відбудеться 27—28 травня 1996 року у Філядельфії.

Розглядатимуться готові до друку рукописи літературних праць українською або англійською мовами, які повинні розглядати важливий аспект розвитку України — її історії, культури. Нагорода, уфундована подружжям Ковалевих, адмініструється Союзом Українок Америки.

Лавреатів вибирає окремо призначений незалежний комітет-жюрі науковців та літераторів, який засідає під головством заступниці голови Союзу Українок Америки з ділянки культури. Склад жюрі скликається наново з року в рік і він буде оприлюднений при оголошенні вислідів конкурсу.

Твори, надруковані у трьох примірниках, слід надсилати на адресу:

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
108 Second Ave.,
New York, N.Y. 10003

ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ

Конференція Головної Управи СУА відбулася 31 березня — 1 квітня 1995 р. у Нью-Йорку.

Заходом Національної Ради Жінок у США на чолі з головою Іриною Куровицькою, 31 березня о год. 9:45 ранку відбувся семінар під кличем "Мрії та аспірації Організації Об'єднаних Націй — із 50-літтям" ("Dreams and Aspirations of the United Nations — Fifty Years and After") у приміщенні Організації Об'єднаних Націй, в якому взяли участь деякі амбасадори, представники до ООН. У своїх цікавих доповідях панелісти розповіли про початки створення Організації Об'єднаних Націй, важливість її існування тоді і тепер. Опісля відбувся полуденок для представників організацій, які належать до НРЖ в США та гостей. Членки Союзу Українок Америки та Головної Управи СУА взяли численну участь.

Конференція Головної Управи СУА почалася о год. 3:30 по полудні. На ній були присутні також почесні голови СУА Іванна Рожанковська та Марія Савчак. Голова СУА Анна Кравчук відкрила наради молитвою і привітала почесних голів та членів Головної Управи СУА. У своєму вступному слові вона зробила огляд праці за 1994 рік, інформувала про свою діяльність та важливість представництва Союзу Українок Америки на американському та українському громадському полі. Діяльність широка — від Вашингтону до Києва та Торонта, тому не раз потрібно було переборювати перепони, як це було з офіційною візитою до США Президента України Леоніда Кучми у листопаді 1994 року. Із невідомих причин, Союз Українок Америки не був включений на офіційні церемонії у Вашингтоні. Голова СУА особисто звернулася до державного бюро зв'язків у Вашингтоні і підкреслила, що СУА не належить до надбудовних (Umbrella) організацій, існує уже 70 років у США, діє самостійно, є аполітичною та найбільш численною українською американською жіночою організацією в Америці. У відповідь голова СУА та перша заступниця голови Ольга Тритяк одержали запрошення на привітання Президента Кучми та пані Кучми перед Білим Домом, на полуденок за запрошенням віцепрезидента Гора та пані Гор, пресову конференцію та на запрошення Президента Клінтона і пані Клінтон на десерт та концерт у Білому Домі. (Див. "Наше Життя", грудень 1994).

Разом з іншими представниками українських організацій, була на зустрічах з послом України до ООН Анатолієм Зленком, колишнім Президентом України Леонідом Кравчуком та послом України у США д-ром Юрієм Щербачком у Вашингтоні. На зустрічі в амбасаді України у Вашингтоні, у своєму короткому слові вона привітала посла Щербачка, а опісля під-

креслила, що вся увага тепер є звернута на політичну, економічну, матеріальну та фінансову розбудову в Україні. Чомусь забувається про дітей, охорону їхнього здоров'я та здоров'я матерів і жінок, які знаходяться в невідрадному стані. На кінець звернулася до всіх присутніх з закликком пам'ятати, "що діти є майбутністю кожного народу, а українські діти є майбутністю українського народу". Посол Щербак вибачився, що як батько, лікар та засновник "зелених", він не смів був не згадати про охорону здоров'я дітей. Далі голова підкреслила, що ми мусимо обстоювати справи СУА, щоб нас не використовували, як це часто трапляється. Ми потребуємо мати представників в американських колах не тільки у Вашингтоні, але й у містах і штатах, в яких живемо, брати участь та бути на видноті. Далі порушила справу "Наша роля — Рік Дитини". Звернула увагу на статті, які появилися недавно не тільки в газетах "Нью-Йорк Таймс", у "Свободі", тижневику "Юкрейніан Віклі", у пресі в Канаді, а також у Львові, про торгівлю дітьми в Україні. У львівських та інших лікарнях обманювали матерів, що їхні діти померли при родах, а в той час дітей продавали за кордон для адоптування або на перещіплювання органів. Коли тепер заарештовано злочинців, то сам злочин тягнеться декілька років. Таких справ ми не сміємо промовчувати, а також не сміємо забувати Чорнобиля та в тім напрямі далі працювати і посилити гуманітарну допомогу.

На закінчення голова СУА подякувала за співпрацю та побажала успішних нарад.

Надія Савчук (Округа Нью-Йорку). В Окрузі є 15 відділів. Голова Округи постійно підтримує зв'язок з головами відділів. Праця по відділах проходить задовільно. Фінансові зобов'язання виконані, включно зі 100-відсотковою передплатою журналу "Наше Життя". Два відділи провадять світличку, 30-ий і 83-ий при школі українознавства, 64-ий влаштував виставку дитячої творчості. У 1994 році чотири відділи відзначили свої ювілеї, а саме: 64-ий — 40-ліття, 82-ий і 83-ий — 30-ліття, 103-ий — 25-ліття. З каси Округи передано 1,000 дол. на Фонд СУА і 500 дол. — на Український Музей у Нью-Йорку. Голова Округи бере активну участь у громадському житті.

Марія Крамарчук (Північний Нью-Йорк). В Окрузі— шість відділів. З відділами у Баффало і Сиракузах підтримується телефонічний зв'язок. Округа споріднена зі Суспільною службою Івано-Франківська. Відзначено Золотий ювілей "Нашого Життя", і збірку в сумі 2,500 дол. передано на Пресовий Фонд. Збірку в сумі 925 дол. переслано на конкурс "Родина 1994". Збірка ще не закінчена. Присутні бурхливими

оплесками привітали Марію Крамарчук з нагоди вибору її "Жінкою Року 1994".

Дозя Кушнір (Південний Нью-Йорк). В Окрузі — чотири відділи. Великим успіхом користується щорічна мистецька виставка, яку проводить 9-ий Відділ в місцевому Інституті мистецтва. 34-ий Відділ влаштовує для громади Святвечір-ялинку. У 57-му Відділі переважно жінки похилого віку. 99-ий Відділ провадить садочок і має жіночий хор. Через вимогу передплачувати "Наше Життя" є проблеми з приєднанням нових членок.

Ярослава Мулик (Нью-Джерсі). В Окрузі є 12 відділів. Відділи організовували імпрези, такі як концерт Слободяника, виставки українських книжок, писанок і художнього мистецтва в публічних бібліотеках, літературний вечір молодшої поетеси Віки Івченко. 75-ий Відділ, в якому є молодші членки, працює дуже успішно. Кожного року організують осінню забаву. Восени влаштували музичне ревію у виконанні членок та їх чоловіків. Окружна управа призначила такі датки: на Пресовий Фонд — 500 дол., на проєкт СУА "Родина 1994" — 250 дол., на Репрезентативний Фонд — 250 дол. Окружна управа намагається координувати працю відділів.

Оксана Фаріон (Філядельфія). Округа нараховує 15 відділів, з них три не співпрацюють. З відділами Далекого віддалення праця досить ускладнена. Влаштовувано бенефіси, проведено збірку на журнал "Наше Життя" і Український Музей. В Окрузі приєднано п'ять членок. Округа приготується до XXIV Конвенції СУА.

Іванна Шкарупа (Огайо). В Окрузі є п'ять відділів. Відділ в Акроні розв'язаний. На Будівельний Фонд Українського Музею з імпрез вислано 8,250 дол. Відділи займаються висиланням книжок і журналів на Україну. На адресу голови СУ Херсонщини вислано апарат для міряння тиску крові та інше медичне приладдя. Дохід з імпрези "Записки божевільного" в сумі 150 дол. передано на конкурс творів для дітей і молоді.

Анастасія Хариш (Чикаго). Округа нараховує 10 відділів. Голова Окружної управи бере участь у сходинах відділів і координує їх працю. 6-ий Відділ провадить садочок, 22-ий має кожної неділі 15-хвилинну радіопрограму.

Лідія Колодчин (Дітройт). Праця по відділах — задовільна. Відбуваються різні імпрези та проводяться акції. Подарувала образ на льотерію на журнал "Наше Життя". Приєднано 24 членки, в тому числі 14 до відділів та 10 вільних членок.

Марія Наваринська (Далековіддалені відділи). Пост зв'язкової Далековіддалених відділів був зат-

верджений 21 жовтня 1994 р. Праця почалася від січня ц. р. Вислано листи до всіх відділів у справі приєднання нових членок і звітування. Старається ближче ознайомитися з працею і проблемами відділів. 56-ий Відділ на імпрезі "Веселий вечір" зібрав 2,000 дол., які передав на потреби Українського Музею, і 600 дол. на Фонд Репрезентації СУА. Після перегляду праці Окружних Управ та Віддалених відділів відбулася широка дискусія.

Конференцію продовжено в суботу, 1 квітня, о 9-ій год. ранку. Однією з найважливіших точок були справи, пов'язані з XXIV Конвенцією СУА, яка відбудеться у травні 1996 року у Філядельфії. Про справи, зв'язані з Конвенцією, звітувала Оксана Фаріон. Головою Конвенційного комітету вибрано Марію Кондрат. Конвенція відбудеться на передмісті Філядельфії у готелі Radisson. Приміщення і ціни — дуже приступні і відповідають нашим вимогам. Обговорено програму Конвенції. Звернено увагу на те, що треба більше часу присвятити на дискусії, а не на самі реферати і панелі. У програму повинні входити такі точки: 1) панель, 2) робітні з кожної ділянки, що дало б можливість делегатам ознайомитися з працею та обговорити зв'язані з тим проблеми, 3) висвітлення прозірок, 4) виставка. Звернено увагу, що перед Конвенцією треба більше часу і уваги присвятити пресі і подавати матеріали про діяльність СУА.

Конвенційна книжка. Ярослава Рубель зачитала склад видавничої комісії Пам'яткової книжки XXIV Конвенції СУА, яку затвердила Екзекутива СУА. Склад комісії: Ярослава Рубель, Стефанія Косович, Ніна Самокіш, Софія Геврик і Євгенія Івашків. Приготувала "Обіжник пресової референтки ч. 1", який був розісланий у березні ц. р.

Одночасно з нарадами Номінаційної комісії почалися наради про пляни конвенційних програм референток. До складу Номінаційної комісії входять усі голови Окружних управ і дві вільні членки, вибрані Головною Управою. На XXIV Конвенцію СУА працюватиме Номінаційна комісія у такому складі: Надя Савчук, Ярослава Мулик, Дозя Кушнір, Марія Крамарчук, Оксана Фаріон, Іванна Шкарупа, Анастасія Хариш, Лідія Колодчин — голови Окружних управ. Вибрані Головною Управою: Ірина Мокривська, Наталія Клапішак, Головою Номінаційної комісії СУА вибрано Надію Савчук.

Наталія Даниленко, заступниця голови для організаційних справ, поінформувала, що запроєктувала летючку, в якій описує про кожну ділянку праці СУА. Летючка буде двомовна. Виготовила "Запрошення в члени СУА" та обіжник.

Софія Геврик запропонувала на XXIV Конвенцію зорганізувати фотографічну історію попередніх кон-

Члени Номінаційної комісії XXIV Конвенції СУА. Зліва: Лідія Колодчин, Іванна Шкарупа, Анастазія Хариш, Оксана Фаріон, Надія Савчук, Теодозія Кушнір, Марія Крамарчук, Ярослава Мулик.

Nominating Committee. From left: Lidia Kolodchyn, Iwanna Shkarupa, Anastazia Charysh, Oxana Farion, Nadia Sawczuk, Theodosia Kushnir, Maria Kramarchuk, Jaroslawa Mulyk.

венцій, а з нагоди 70-ліття СУА виготовити відповідні афіші. Щодо нових членок, то вважає, що акцію треба провести на вищому професійному рівні, а також звернути увагу на приєднання в члени СУА новоприбулих з України та інших країн.

А. Кравчук привітала та погратулювала Ірині Куровицькій.

Рома Шуган інформувала про видатки, пов'язані з канцелярією СУА.

Таїса Турянська, фінансова референтка, працює над списками передплатників "Нашого Життя", які вимагають багато праці. Виконує це на комп'ютері. Вона старається, щоб усі фінансові справи були проваджені на професійній основі.

Ольга Тритяк далі працює над справами, пов'язаними з конкурсом СУА під назвою "Родина Року 1994". Подала точний фінансовий звіт з цієї акції та розподіл нагород. Вона ствердила, що на заклик у справі конкурсу був дуже позитивний відгук, журі дружно співпрацювало відносно проекту.

Люба Більовщук, референтка стипендій, у своєму фінансовому звіті подала, що за період від 1 січня до 31 грудня 1994 року виплачено на стипендії 129,325.86 дол. для студентів 14 країн. Сальдо на 31 грудня 1994 року становить 296,472.76 дол.

Іванна Ратич, голова Статуткової комісії. Статутова комісія збирала пропозиції від членів Головної Управи відносно змін статуту. Ці пропозиції будуть запропоновані Головній Управі в жовтні на розгляд.

Ліда Черник, референтка Суспільної опіки, поінформувала про працю Суспільної опіки СУА та про дальшу потребу допомоги Україні.

На пропозицію І. Рожанковської членки СУА відвідали Український Музей, в якому ще діяла виставка борщівського одягу.

Після полуденку, який відбувся у ресторані Українського Народного Дому, тривала дискусія над програмою на Конвенцію СУА. Наради закінчилися о 2 год. 30 хв.

Під час конференції діяла Комісія ухвал у складі Ярослави Рубель, Іванни Шкарупи, Марії Крамарчук, Ірини Чабан і Теодозії Кушнір. Конференція ухвалила: 1) у справі про торгівлю дітьми в Україні вирішено вислати листи до урядових чинників, газет і жіночих організацій в Україні; 2) періодично до щоденника "Свобода" і тижневика "Юкренієн Віклі" подавати матеріали про підготовку до XXIV Конвенції СУА; 3) підготувати організаційний посібник СУА; 4) продовжувати заходи щодо приєднання нових членів і творення нових відділів; 5) поміщувати статті в українській пресі про працю окремих референтур СУА. Ухвали прийнято.

Конференція пройшла в діловій і дружній атмосфері. Голова СУА Анна Кравчук закрила конференцію молитвою.

Ярослава Рубель,
пресова референтка
Головної Управи СУА.

Радо привітаємо нових членок СУА!

1925 — 1995

Ми віримо, що, ознайомившись ближче з довголітньою працею Союзу Українок Америки, знайдете хоч одну ділянку, яка припаде Вам до серця та заохотить Вас вступити в ряди ідейних українських жінок у США. Радо вітатимемо Вас у Відділі в місцевості, де проживаєте, або в рядах вільних членок. Станьте членом Українського Музею в Нью-Йорку! Передплатіть "Наше Життя", і Ви довідаєтеся про жіночий рух не тільки у США та Україні, але й в інших країнах світу, де проживають українці.

Будь ласка, вповніть анкету та пришліть у залученому конверті, до канцелярії СУА.

Прошу прийняти мене в члени Відділу СУА .....
в околиці місцевості, де я живу .....

Зобов'язуюся дотримуватися постанов статуту СУА та передплачувати журнал "Наше Життя"

Ім'я і прізвище ..... приблизний вік .....

(латинкою) .....

адреса .....

число телефону: (   ) .....

Моє особливе зацікавлення, звання, професія і т.п. ....

Працюю (так)..... (ні)..... пенсіонерка .....

Родинний стан: неодружена ..... одружена ..... вдова/самітня .....

Ім'я чоловіка ..... імена дітей.....

Належу до інших організацій (просимо подати): .....

Бажаю стати членом Відділу, прошу спрямувати мою анкету до найближчого Відділу в мої околиці.

Бажаю стати вільним членом СУА, залучую грошовий переказ на суму 40.00 дол., виписаний на *UNWLA Inc* як річну вкладку, що включає передплату "Нашого Життя".

Бажаю тільки передплачувати "Наше Життя", залучую грошовий переказ на суму 30.00 дол. як передплату на один рік. Чек виписаний на *Our Life*.

Бажаю передплачувати "Наше Життя" в Україну, залучую чек на суму 40.00 дол., виписаний на *Our Life*.

Бажаю стати членом Українського Музею в Нью-Йорку, залучую грошовий переказ, виписаний на *The Ukrainian Museum* на суму 30.00 дол. як річну вкладку.

Залучую даток на ціль СУА ..... на суму ..... дол. чеком на *UNWLA Inc*.

Вашу пожертву можете відтягнути від оподаткування в США — IRS Code 501(c)(3).

Дата ..... Підпис .....

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

Vol. M

MAY 1995

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

CONGRATULATIONS LINA KOSTENKO! WE ARE VERY PROUD OF YOU!

UKRAINIAN POETESS LINA KOSTENKO AWARDED 1994

FRANCESCO PETRARCA INTERNATIONAL PRIZE

Venice, Italy. Lina Kostenko has received the 1994 Francesco Petrarca International Prize for Literature for her work "Inkrustatsiyi" (*Incrustations*, 1993) that has been translated into Italian by Venetian Slavist Luca Calvi and published by Piovani Editore of Padua. This prize is awarded annually by a consortium of publishers in Venice, Italy.

Prof. Calvi lectures at the University of Venice and is president of the Italian Association of Ukrainian Studies. He has translated other works of Ukrainian authors, among them Mykhailo Kotsiubynsky's "Tini Zabutykh Predkiv" (*Shadows of Forgotten Ancestors*). He is currently preparing an article about the 17th century Ukrainian polemicist Mykhailo Andrella.

DREAMS AND ASPIRATIONS OF THE UNITED NATIONS: FIFTY YEARS AFTER.

by JULIA T. ALVAREZ, Ambassador to the UN from the Dominican Republic.
Presented at the Seminar sponsored by the National Council of Women/USA.

New York, New York
March 31, 1995

Greetings. I am delighted to have been asked to participate in this seminar sponsored by the National Council of Women/USA.

Our theme today is "Dreams and Aspirations of the United Nations — Fifty Years and After." Unfortunately, the reality for women throughout much of the world, even after 50 years of the United Nations, is not so much dreams and aspirations as a struggle not to surrender to nightmares and despair. When you have to fight against great and unjust odds merely to survive, dreams and aspirations are a luxury.

For those of us who can afford this luxury, I think that more to the point is *our* dreams and aspirations for the UN — particularly with respect to the position of women. For left to its own devices, even the best organizations will usually express their ideals in little more than windy speeches. Located on an river, the UN has more than enough wind; what it needs is direction.

So we must dream and aspire for the United Nations. But if we are to reach for the stars, let us not do it starry-eyed. Productive dreams and aspirations ought to at least begin from present realities, with a clear and honest picture of where we are.

I find it is always useful to reveal one's premises at the start of any discussion, so let me make mine clear at the outset. As many of you know, a central incident in the history of the women's rights movement occurred at an anti-slavery conference in Great Britain in 1840. Lucretia Mott, an accredited delegate to the meeting, and Elizabeth Cady Stanton, traveling with her, were told that, while they would not be permitted on the floor of the meeting hall as participants, there was immediate seating for them as observers in the balcony.

I've always fancied that this episode of seeming intolerance resulted from a terrible misunderstanding. Surely the male organizers of this meeting must have

National Council of Women/USA Seminar Participants in Celebration of the United Nations 50th Anniversary.

Iryna Kurowyckyj, NCW/USA President (at the podium), from left: Seminar Moderator Rhoda Plotkin, NCW/USA Alt. Repr. to the UN; UN Ambassador H. E. Mr. Hans Jacob Brorn Lian from Norway; UN Ambassador H. E. Sra. Julia Tavares de Alvares from Dominican Republic; Sir Brian Urguhart Scholar in Residence, International Affairs Program, Ford Foundation and Dr. Irene Tinker, President, US Council for INSTRAW.

believed that the natural tendency for women would be to want to look down on men, and that is why Mott and Stanton were directed upstairs to the gallery.

So that we may finally clear up the confusion on this matter, let us assure men everywhere that the only angle of vision we aspire to is the one that will enable us to look them straight in the eye. We are not interested in subtracting anything from men's rights. The mathematical symbol we cherish is the equal sign, nothing more or less.

Just as two plus two equals four, whether one is in Plymouth, England or Plymouth, Massachusetts, Cairo, Egypt or Cairo, Illinois, women want and need equality throughout the world. From a world perspective, unfortunately, equality is still a distant goal, and while the United Nations has played an important part in some of the advances we have made, the role of this crucial organization in the progress of women is still far from what it might be. I think that those of us who love the U.N. — and I count myself as one such person — ought to be constructively critical of its position on and in the struggle of women for equal rights.

Let's look at where women stand, and where the United Nations stands on women:

According to the United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women, at least one-fourth of all households worldwide are headed by women, but only one percent of these women are actual homeowners. As a recent UN report points out, "marriage and divorce laws supersede women's rights to own land, thus virtually disinheriting them."

Women, who as a group are among the world's poorest people, do 2/3 of the world's work. They produce between 60 and 80% of all food in Africa and Asia, 40% in Latin America. Nevertheless, throughout the world, women are consistently paid less than men for the same

work — generally 30 to 40 percent less. In 1985 there were almost one billion people in the world who could not read; of these, 2 out of 3 were women.

Even in the industrially advanced nations, women have not been able to break through the so-called "glass ceiling." According to the March 20 issue of *Business Week*, 25 years after the women's movement became a force to be reckoned with in American politics and society, 95% of top-level corporate managers in the U.S. are men.

If the value of women in general as productive citizens is under-utilized and under-appreciated, the worth of older women is discounted almost 100 percent, for women are usually considered productive only as long as they are reproductive. In truth, we older women are often not so much discounted as discarded. If women frequently find it hard to be seen in a serious light, older women find it hard to be seen at all. In other words, when it comes to depreciation, older women get written off very quickly. Our "book value" tends to drop precipitously with age.

Yet the positive possibilities are always so tantalizing. Just this month, for example, Hillary Rodham Clinton, speaking on the occasion of International Women's Day, remarked that "There are more self-employed women than men in the Third World. Without their work, Africa would be in a very much worse crisis than it is now."

There is just a hint of what we in our Third World might dream and aspire to: the full participation by women in all of society's activities, for their own and for everyone's benefit.

If we dare to dream and aspire to change things for the better, we will have to deal with politics as well as economics. Here, the problems are also *pro-nounced* — meaning that we have to deal with the "he" and the "she" of it. It was many years ago that Eleanor Roosevelt, while working at the UN in its youth, said: "Too often

the great decisions are originated and given form in bodies made up wholly of men, or so dominated by them that whatever of special value women have to offer is shunted aside without expression." Unfortunately, this is still true.

As of 1993, women headed governments in only 6 nations. According to recent UN figures, women hold less than 10 percent of the positions in the highest levels of government worldwide, they occupy only 3.5 percent of the cabinet seats, and in 93 countries hold no position at the ministerial level. While 12 percent of members of national legislatures worldwide were women in 1989, that figure had dropped to 10 percent in 1993.

At the first Assembly of the United Nations, on February 13th, 1946, 17 women signed an open letter to the women of the world. It rallied women "to recognize that the goal of full participation in the life and responsibilities of their countries and of the world community is a common objective towards which the women of the world should assist one another."

Just a few days ago, Hillary Clinton said that with respect to women, "The United Nations must play a leadership role, and must play a role by example," to which I must, unfortunately, add: Not with its present power/gender ratio, and not with the attitudes that prevail in its highest places.

Of the 184 ambassadors at the UN, only six are women. There have been only two women presidents of the General Assembly over the past 50 years: Mrs. Pandit of India in 1950, and Miss Angie E. Brooks of Liberia in 1969. Of 32 U.N. specialized agencies and programs, four are directed by women. In fact, on all levels of employment, the United Nations has not met its goals for improving the status of women. The organization's general employment profile remains all too clear: at the U.N., Secretaries General are men, while women are generally secretaries.

When I observe some of the political maneuvering that goes on in these revered halls and behind the scenes, I'm reminded of a song that Marlene Dietrich used to sing: "See What the Boys in the Back Room Will Have." What they will have at the U.N. is everything, if we will permit it.

Let me offer an example from an issue that is currently a matter of heated contention.

Two decades ago, the statistics and analysis needed to undercut stereotypes about women and to create new policies founded on gender equality were limited by a male bias in the definition and collection of the relevant data. Statistics were — and sometimes still are, by the way — defined in ways that portrayed only the conditions under which men live and their contributions to society.

It was to remedy such inadequacies that in 1975, during the First World Conference on Women, held in Mexico City, a proposal was made to establish the United Nations Research and Training Institute for the Advancement of Women, or INSTRAW, as it is known.

INSTRAW has been able to carry out several basic, substantive programs: the analysis and collection of statistics; the promotion of gender desegregated data to better reflect the comparative status of women and men; the search for methodology to evaluate women's work and use of time; and assembling the information needed to analyze the situation of elderly, migrant, and refugee women and of widows.

Although a small body, INSTRAW has a substantive role to play in the activities leading up to important international events such as the Fourth World Conference on Women.

Now, decrees the Secretariat, in a move that clearly oversteps its mandate, INSTRAW, is to be merged with the United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), supposedly to lend greater coherence to the policy, research and operational aspects of the United Nations's efforts for the advancement of women.

In fact, the proposed merger would result in the loss of the only autonomous and global policy-making instrument that women have, since through INSTRAW women can formulate policies and make recommendations at the highest levels of the United Nations, namely, in the Economic and Social Council and the General Assembly. The consolidation is really nothing more than a bureaucratic aggrandizement of control by the men at the center of the UN's operations.

Many of us are fighting this power-grab by the Secretariat at this very moment. We are following the maxim of an American woman active in progressive politics a hundred years ago. When American farmers were not being treated fairly, she urged them to raise less corn and raise more voices. Perhaps if the "boys in the back room" begin to realize that they may need to institute "peace-keeping" operations on the banks of the East River, in their own backyard, we will have their full attention.

It is by fighting for our rights that we can best show that we take the UN and its mission seriously. If we are to truly dream and aspire, we will have to struggle. We haven't gotten a far as we have simply by saying "please" and "thank you."

My dreams and aspirations, for the United Nations and for whatever women are still treated unequally: That we will ensure that women are in a position not only to petition to change the laws, but also to write them in the first place. We need to bring about the world encapsulated in a story I heard recently. A diplomat was visiting Pakistan during the first administration of Benazir Bhutto and asked a little boy he met what he wanted to be when he grew up. "A truck driver," said the boy. The diplomat, taken aback by what sounded like a very modest goal, replied, "But surely you would like to go into politics, even become Prime Minister?" Said the boy, "On no, that's woman's work."

In closing, I would like to leave you with these words which have become a favorite of mine: "to hope and dream is not to ignore the practical — it is to dress it in colors and rainbows."

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AND WOMEN

by MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

The United Nations is celebrating its golden anniversary this year. Fifty years for an international peace keeping organization is actually a long time — a first in the historical development of the world. The only similar international organization of this nature was the League of Nations which arose from the ashes of World War I. Prior to that time, there had been periods of peace — or what passed for peace — kept by the various empires that preserved peace on their terms. In retrospect, especially from the vantage point of centuries of turmoil, these period of "golden peace" appear very attractive; but in reality, the peace was a reflection of the power and interests of the empires involved.

The League of Nations, which was to have been an instrumental body based on the mutual cooperation of all states, regardless of their size or power, was a revolutionary organization in the sense that it aspired to make war impossible and illegal. The League, as unlikely as it seems, considered itself the culmination of over half a century of pioneering efforts to create international organizations that cut across borders. The existence of these organizations, which would be based not on the limited interests of states, but on the shared aspirations of their members, was to ensure peace. The prevailing wisdom was that war was the result of the selfish interests of governments and their armies. The people, it was felt, would not voluntarily involve themselves, their families and their economic resources in such illogical and destructive activities as wars. The hopes was that the growth of international organizations whose members cut across government borders would make war more difficult.

Foremost in these international efforts were women. Women, who had been cut off for millennia from affairs of state, had been among the first to try to organize internationally — individual groups with individual groups. The first such international organization was the International Council of Women, organized through the efforts of American and British women with the support of various European conferences of women. The ICW has remained in existence now for 108 years, thus becoming the oldest international organization.

When the League of Nations was formed, the ICW was there providing support and helping in the development of the committee structure. ICW was not part of the official structure of the League of Nations, which was conceived as being exclusively an organization of governments. But the failure of the League in preserving

peace made governments somewhat more willing to entertain the participation of non-governmental organizations, and this is how the term non-governmental organization came into being.

While the men discussed issues, women insisted that this time around their voices would be heard. It was an uphill struggle. Women had a hard time making themselves heard. As the United Nations was being formed, scores of women worked the halls of the new organization to ensure that issues of health, welfare, children's rights and the dignity of women would also be put on the agenda of the august organization.

At the celebration of the 50th anniversary of the United Nations, the NGO's (non-governmental organizations) — now a household word in the international organization — played a leading role in its affairs. The ICW, the first NGO registered at the United Nations, has been active in the affairs of the world for the last century.

Ukrainians, of course, had an extremely difficult time penetrating the walls of all international organizations. The National Council of Women of Ukraine was a member of the ICW from 1919 to 1921. At that point, all women's organizations from states that became communist were formally declared counter-revolutionary and bourgeois, and they were removed from ICW membership. The ICW was based upon state principle, and loss of sovereignty meant loss of membership in the ICW. Nevertheless, the women's network continued to function and Ukrainians attempted to keep the international contacts they had established. At the League of Nations, it was these women's contacts that raised the problem of the 1933 famine, at least at the preliminary committee meetings.

Ukrainian emigre women later joined the National Women's Councils of the countries in which they had settled. The Ukrainian National Women's League of America has been especially active in the National Council of Women of the United States, so much so that our own Irena Kurowyckyj is now president of that organization. Through our participation in the National Council of Women of the United States, Ukrainian presence was evident at the 108th anniversary celebration of the ICW and the 50th anniversary celebration of the United Nations.

The next step is for Ukraine to represent itself at the United Nations. Your turn now, women of Ukraine.

A UKRAINIAN SUNSET

by CHRISTINA HANCHER

Poetry can do what little else can. It can make people think, make people feel, show the beauty of the world, or show its ugliness. Poetry is an exercise of words that takes language to its highest reaches. For me, it reintroduced my family's original language. My family had fallen away from speaking Ukrainian because for second generation Americans, English was just easier. My own Ukrainian had been in a state of non-growth since we moved away from my grandparents when I was five years old. But reading a Ukrainian poem this past year gave me a sense of my Ukrainian language, history and thought.

It was a warm summer evening at my grandparents' house. I was surrounded by mountains of musty books. I held one of them in my hands, the Kobzar, a volume of poetry by Taras Shevchenko. In the dining room where I sat, the aroma of stuffed cabbage hung in the air, making my mouth water. Gently I caressed the worn volume, reluctant to begin reading. It was a beautiful night and I could have been outside enjoying a walk. The next day was supposed to be sweltering again. At the same time, I felt anticipatoin, it had been a long time since I had read something in Ukrainian and I wondered what it would be like.

My grandfather, a man of medium build, was in his gray, worn sweater looking at me with his soft, blue eyes. He was delighted in my interest and ready to help with anything. In fact, he was ready to push. In quiet Ukrainian, he spurred me on, "Christina, come on. Open the book. Come on, it is not that hard. Well, read aloud so I can hear you. Come on, that's a girl!"

I sighed, opened the volume carefully so the pages did not crumble beneath my fingers, and began sounding out the Cyrillic syllables, "Son-se Za-kho-dit" (The Sun is Setting) by Taras Shevchenko.

"Very good, Christina!" Dido smiled. "The Ukrainian national poet laureate would be proud!"

I smiled weakly in return. The truth be told, I was not that proficient in Ukrainian, for lack of practice, and it was a very humbling experience to try reading. I could go through a good sized English book in two hours. A page of Ukrainian would take just as long. I realized how slow and frustrating this was going to be. The crickets began calling like Sirens outside the window.

My grandfather egged me on. "Come on, let us try to read the poem now."

Reluctantly, carefully, I began to step through the sounds and to form familiar and unfamiliar words. My vocabulary was decent, but far from great. It was only enough to get the gist of a regular conversation and carry on an elementary one. What I lacked was an

expanded, educated vocabulary. "What does 'li-noo' mean?" I asked.

My grandfather was thoughtful as he tried to give me a good translation. "The literal translation is 'to fly' or 'to float' or something of that sort. Here it speaks of Shevchenko's yearning for his homeland. You see in the phrase here 'and with my heart I fly/Into the dark garden of Ukraine/I fly, fly, dwelling on thoughts/And it is as if my heart rests.'"

While I went over the phrase again, it struck me how beautifully Shevchenko expressed himself. Ukrainian had always been for me conversational and practical. At times I would enjoy listening to the tones and resonance of the language, but never had I been exposed to such wonderful usage. The way Shevchenko's words flowed off the tongue reminded me of honey — thick, warm, and golden. It gave a true feel for the Ukrainian language. I was reminded of a Russian woman who had once remarked that Ukrainian was one of the most musical languages she had ever heard. I read one of the lines aloud, "Li-noo ya, li-noo, doo-moo ha-day-yoo."

Outside the sound of crickets dimmed as I continued to read, slowly chewing out each word. It was getting easier to read with each word and before I knew it I had come to the last line. I took a deep breath and read aloud, "Pro moyoo dolenkoo, shchob yi ne chuly!" (About my fate, better they never hear). I paused, "But why, what happened to him?"

Dido was somber. "When he wrote the poem, he was serving a prison term in Siberia because of his outspoken cries for the freedom of Ukraine."

I thought about Ukraine, her freedom, and my family. I looked up at my grandfather and thought of his two brothers who were shot while fighting against the Bolsheviks after World War II, trying to make Ukraine free. I wondered if my great-grandfather had the emotions of this poem when he was in Siberia paying for his sons' sins. I felt sad, not only for my family's suffering, but because I took for granted the freedom to have the culture they had suffered and died for. After years of tyranny as part of the Soviet Union, Ukraine is finally free, at least from Russian communists. There is poverty, hunger, and much suffering, but the beauty of the language and culture survive. As the Ukrainian national anthem proclaims, "Shche ne vmerla Ukraina" (Ukraine has not died yet).

Looking around the room, I noted all the Ukrainian artifacts — the carved wooden chandelier, the embroidered tablecloth. No, Ukraine will always be alive as long as her heritage is remembered. My Dido pat me on the shoulder. "Good job! Now read it through again, all

the way through, clearly, without stopping.”

I glanced at the old clock. My grandmother was about to bring out the rich, warm food. I began reading through the poem, “The sun is setting, the mountains darken/The bird quiets, the field silences.” As I continued reading, my mind did something it had not done in years. I started to think in Ukrainian. The automatic translator in my mind shut off, and I was given over to the sound and feel of the poem. I captured a vision of the landscape at dusk. I experienced the yearning of the poet for his homeland. The forlorn cry to the stars was shared. I felt its resonance of beauty, pain, and pride. For a few brief moments I gained a true feel for a language I thought I was familiar with. I knew a different way of thought, a new world.

I looked up at my grandfather, amazed. I finally understood why it was so important to him that I read the poem. The poem itself kept Ukraine alive by keeping the language alive and a language is more than words, it

is the feelings and thoughts it expresses. Ukrainian holds in it the essence of Ukraine. The deaths of my great uncles and millions of others are commemorated and valued when the language is used.

Taras Shevchenko's poem made me realize the beauty of my language and let me feel thought behind it. It also allowed me to glimpse the heritage is kept alive. In doing so, it rekindled a sense of the past I had almost let go. Since then, there has been a birth of desire to learn. I am still not that good at reading Ukrainian, but I am trying to get through more of Shevchenko's poetry. My mother is letting me borrow her Kobzar. My vocabulary is limited, my speech often broken, but I dream. I hope some day I can sit in the Carpathian Mountains in Ukraine, read Shevchenko, and converse with my relatives there.

Christina Hancher is a student at Youngstown State University in Ohio.

NOTES FROM A SENTIMENTAL GARDENER

by TAMARA STADNYCHENKO

In the opening scene of Oscar Wilde's "The Importance of Being Earnest", one of the main characters attempts to justify his dreadful piano playing to his bemused butler. "I don't play accurately — anyone can play accurately — but I play with wonderful expression. As far as the piano is concerned, sentiment is my forte. I keep science for Life." I have much the same attitude toward gardening, a process which is, for me, filled with sentiment and wonderful expression and has very little to do with science and accuracy.

I am a city slicker by breeding. The row houses and duplexes in which I was raised in Philadelphia had no real gardens, only small patches of grass in front and perhaps slightly larger patches behind with grass and a rose bush or two. My father, who studied forestry before emigrating to the United States, would occasionally intrigue my sister and me by planting carrots and tomatoes and even potatoes in these patches, but his interests in gardening were of a pragmatic nature and no one else in the family had much inclination to plant anything at all. When my grandmother came from Ukraine to live with us, the small patch in front of our duplex was transformed into a lush blanket of "barvinok" — shiny green leaves and delicate purple flowers which I still don't know the English name for. She tended it lovingly and carefully — there were no weeds and no bald patches and no complaints. When my grandmother moved to Australia and my parents moved to the sub-

urbs, some of the "barvinok" went to the new address and was planted on a sloping section of the front lawn where it and sundry weeds thrived. My father, whose interests in gardening had expanded to trees and shrubs

and more vegetables, but whose basic approach to gardening was still pragmatic, found the weed-infested "barvinok" intolerable — sentimental nonsense that made his job of mowing the lawn difficult and annoying. Though my mother, my sister and I pleaded and cajoled, the weeds and the "barvinok" were mowed down; a small clump was salvaged and transplanted to an unobtrusive corner of the yard where it still grows. Every Easter my mother clips a few sprigs for the basket that she takes to be blessed at the church.

As a young adult, I went through a succession of apartments in Philadelphia and Atlanta, Georgia without any interest in gardening, pragmatic or sentimental. My gardening obsession began when I moved into my own house in the suburbs of Philadelphia, a house situated on a double lot bordering the township's nature center. A house is a house is a house, but the garden was a case of love at first sight and I was determined to turn every inch of it into a floral paradise with a Ukrainian flavor. Like Wilde's character, I scorned the scientific and opted for the sentimental. Gardening books, I felt, were written by accurate gardeners for other accurate gardeners. They were stuffy and cautionary and included paragraphs about soil acidity and morning exposure vs. afternoon exposure and aphids and pesticides, and none of these details had anything to do with my plans.

And so I started with roses and tulips and hydrangeas and sunflowers and lily of the valley and assorted splendid specimens that could be ordered from catalogues and countless plants of every size and hue that caught my eye at the local garden supply center. A special location was chosen for a new generation of my grandmother's "barvinok" and whenever possible I tried for combinations of blue and yellow. But my special passion was reserved for "мальви" (hollyhocks) those quintessentially Ukrainian "мальви" with their tall stately stems and marvelous blooms which have been immortalized in song by Volodymyr Ivasiuk and which magically transform the lowliest village cottage in Ukraine into a work of art. I planted them here and there and everywhere, seeds, seedlings, mature plants purchased from garden centers and charitable contributions from my friend Olena whose "мальви" came up every year, splendid and self-propagating, just a few miles from my own which were withered and stunted and sickly and defied all my efforts to make them grow.

My tulips fared just as badly. They grew where planted, flowered magnificently for a day or two and were devoured by the squirrels. Most of the exotic specimens from the catalogues soon disappeared — my garden is too shady to sustain them or the sunflowers that I hoped would bring a touch of Ukraine to my corner of Pennsylvania. The rose bushes went to Olena's mother, the "barvinok" struggles valiantly and the rhododendrons bloom when they feel like it. I've given up on the "мальви", but my sentimental, unscientific

EVHEN HREBINKA

(1812-18498)

THE SWAN AND THE GEESE

Upon a pond, a swan was floating proudly:
 Grey geece beside him swam and gabbled loudly.
 "Has this white bird turned all you heads, forsooth?"
 One goose cried out. in sibilance uncouth.
 "Why do you stare at him with bulging sight
 When we are grey and he alone is white?
 I with one mind we act, in filthy fuss.
 We can smear up this dude to look like us."
 To this appeal the goose-flock all respond:
 There rose a mighty hubbub in the pond;
 Up from the depths they drag the slime and clay
 And smear the swan to make its feathers grey.
 The deed was done; the gabbling tongues grew slow:
 Then the swan dived — and rose as white as snow.

(From The Ukrainian Poets, Selected and Translated into English Verse by C.H. and Watson Kirkconnell.)

garden remains my sentimental, unscientific garden. In a small boxed patch that lies in one of the few sunny areas on my double lot, marigolds and ageratum create a summer long mosaic in yellow and blue. Pale blue columbines and bright yellow black-eyed-susans grow along the back fence. Along the side fence, yellow forsythias bloom in the early spring; in mid-summer, a healthy and strong hydrangea sports gigantic blue blooms. Now if only I could convince the forsythia to bloom a little longer or the hydrangea to bloom a little sooner..

SESAME CHICKEN

2 whole chicken breasts, skinned and deboned
1/2 cup soy sauce
3 cloves garlic, minced
2 scallions, minced
1 tablespoon minced fresh ginger
1 tablespoon sesame seed oil
sesame seeds

Cut chicken into 1/2 inch slices (easier if breasts are partially frozen). Combine all ingredients except for sesame seeds and marinate at least 9 hours. Place strips (of chicken breasts) on long bamboo skewers, roll in sesame seed. Broil 2 minutes on each side and serve immediately.

CHICKEN PAPRIKAS

4 large boneless chicken breast halves (about 1 2/3 pounds). all purpose flour
3 tablespoons olive oil
2 red, yellow or green bell peppers, cut into strips
1/2 medium onion, sliced
4 large garlic cloves, chopped
5 teaspoons sweet Hungarian paprika
1/4 teaspoon hot Hungarian paprika
1 1/4 cups canned chicken broth
4 large canned Italian plum tomatoes, chopped, drained
1 tablespoon tomato paste

Season chicken with salt and pepper. Coat with flour, shaking off excess. Heat oil in heavy large skillet over high heat. Add chicken to skillet and saute until brown and crisp, about 4 minutes per side. Transfer chicken to plate. Add bell peppers, onion and garlic to skillet and saute 5 minutes. Reduce heat to low. Add both paprikas and stir 2 minutes. Mix in broth, tomatoes and tomato paste. Return chicken to skillet. Bring liquids to simmer. Cover skillet and simmer gently until chicken is just cooked through, about 8 minutes.

Transfer chicken to platter; keep warm. Increase heat to high and boil until sauce coats spoon thickly, about 8 minutes. Season with salt and pepper. Spoon sauce over chicken.

APPLE PICNIC CAKE

2 cups all-purpose flour
1 1/2 teaspoons baking soda
1 1/2 teaspoons ground cinnamon
1 1/2 teaspoons ground nutmeg
1 teaspoon baking powder
1/8 teaspoon salt
1 1/2 cups granulated sugar
3/4 cups butter or margarine
3 large eggs
1 1/2 teaspoon vanilla extract
3 large apples, cored and diced
3/4 cup chopped pecans

1. Preheat oven to 350 F. Grease 13-by-9 inch baking pan. In medium bowl combine flour, baking soda, cinnamon, nutmeg, baking powder, and salt.

2. In large bowl with mixer at high speed, cream sugar and butter until well blended. Add eggs, vanilla, and flour mixture at low speed, beat until well mixed. Stir in diced apples and pecans. Spoon mixture into prepared pan. Bake 45 minutes or until toothpick inserted in center comes out clean. Remove to wire rack to cool.

PICKLED HERRING PATE

(yields about 1 1/2 cups)

6 oz. pickled herring, drained
8 oz. cream cheese
3 tbsp. fresh dill weed
zest of 1 lemon, finely grated

1. Blend all ingredients in a food processor fitted with the metal blade. Process until smooth.

2. Pack the mixture into a glass dish and refrigerate until firm.

(Can be prepared up to 4 days in advance and refrigerated).

SARDINE SPREAD

(yields about 1 1/2 cups)

1 can (3 3/4 oz.) sardines
8 oz. cream cheese
4 green onions, minced, or more to taste
1 bunch parsley, minced
zest of 1 lemon, finely grated
salt, white pepper, and lemon juice to taste

Combine all the ingredients in a food processor fitted with the metal blade. Process until a pleasing consistency is reached. Taste and adjust the seasonings.

(Can be prepared up to 2 days in advance and refrigerated).

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

НАШЕ

ХАРЧУВАННЯ

Наближається час різних святкувань — перше Св. Причастя, іменини і, врешті, весілля. Подаємо декілька приписів на торт:

ТОРТ МАКАРОНИКОВИЙ

12 білків
3/4 фунта цукрової мучки
20 унцій змеленого без лушпинки мигдалю або піскових горіхів
сік з 1/2 цитрини

Вбити білки на тугу піну. Додавати потроху цукор, далі вбиваючи. Надібрати трохи мигдалю на посипання торта. Всипати потроху мигдаль до білків і легко змішати. Додати сік з цитрини. Змішати. Влити до добре натовщених двох тортівниць і пекти в печі, нагрітій до 325°, 40—45 хвилин. На другий день оба коржі перерізати, щоб було 4 коржі.

Маса: 1 фунт вбитого масла (whipped butter)

1 1/2 горнятка цукрової мучки
3 жовтки
4 ложечки порошкової кави, розчиненої в 1/3 горнятка гарячої води
2 чарки рому

Перекладати торт масою і покрити нею цілий торт зверху і з боків. Посипати меленим мигдалем.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ТОРТ

6 унцій змеленого без лушпинки мигдалю
1 горнятко цукру
1 ложка втертої помаранчевої шкурки
сік з однієї цитрини
4 унції шоколяду, втертого на тертці
9 білків
Маса: 1 фунт вбитого масла (whipped butter)
8 унцій шоколяду (semisweet)
3 жовтки
2 чарки коньяку або рому

Вбити тугу піну з білків, додаючи цукор. На кінець додати помаранчеву шкурку, сік з цитрини і втертий шоколяд. Все добре змішати і поділити на дві тортівниць, добре натовщені. Пекти 35 хвилин в печі, нагрітій до 350°. Вийнявши, залишити на 5 хвилин і тоді вийняти з тортівниць. На другий день перекласти масою.

Розігріти в подвійному посуді шоколяд. Вбити масло з жовтками і додати простиглий шоколяд. Добре вбити і додати коньяк або ром. Змішати, цією масою перекласти торт і покрити його зверху та з боків.

ТОРТ "САХЕР"

7 унцій несолодкого шоколяду
3/4 горнятка цукру
12 ложок масла, стопленого
1 горнятко борошна (муки), якщо зарідке, можна додати 1—2 ложки більше
8 яєць, розділених
1 8-унцовий слоїк морелевої мармеляди (apricot butter) і одна ложка води.
Склиця: 1/2 горнятка вершків (heavy cream)
2 ложечки порошкової кави
8 унцій шоколяду (chocolate chips)

Стопити в подвійному посуді шоколяд. Вбивати жовтки і влити до них простиглий шоколяд і простигле стоплене масло. Окремо вбити білки і змішати 1/3 з них з жовтками. Тоді влити решту шоколядової мішанини до білків і добре змішати, посипаючи борошном зверху. Все легко змішати разом. Влити до вистеленої восковим папером добре натовщеної тортівниці, посипаної борошном. Пекти в нагрітій до 350° печі 35—40 хвилин. Вийнявши з печі, залишити на 10 хвилин, щоб постояв. Вкласти на підставку.

Заварити морелеву мармеляду з водою. Добре розтерти і як трохи простигне, полити нею цілий торт. Коли верх засохне, полити склицею. На склицю: до риночки влити вершки і всипати порошокаву каву. Заварити. Додати шоколяд і мішати, щоби зовсім розчинився. Нехай трохи простигне, щоби можна було розсмарувати зверху і по боках.

КРИХКИЙ ТОРТ

2 1/2 цеголки масла
3 горнятка борошна
3 горнятка змелених горіхів
сік з 1/2 цитрини
2 жовтки
Маса: 1 коробка (8 унцій) вбитого масла
1 горнятко цукрової мучки
4 жовтки
сік і шкурка з двох цитрин і з однієї помаранчі
1 ціла помаранча, втерта на тертці разом зі шкуркою
1 ложка рому
3 ложки помаранчевого лікеру
мала коробка (4—5 унцій) ванільових тістечок, втертих або змелених.

Замісити крихке тісто. Вкласти на 1 годину до холодильника. Поділити на 4 частини і спекти 4 коржі.

На масу вбити масло, додати всі складники і перекладати торт 2—3 дні наперед.

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА ПІВНІЧНОГО НЬЮ-ЙОРКУ

ХРОНІКА ЗА 1994 РІК

Відділ	Рік засн.	Міс-цевість	Членок	Голова
46-ий	1967	Рочестер	20	Надія Трач
47-ий	1952	Рочестер	75	Марія Лілак
49-ий	1933	Баффало	37	Уляна Лоза
68-ий	1957	Сиракузи	14	Фалина Войтович
97-ий	1968	Баффало	19	Наталка Сантарсієро
120-ий	1982	Рочестер	17	Зіна Джус

Окружну Управу очолює Марія Крамарчук. Округа налічує 182 членки. З рамени СУА до СФУЖО входять Ірина Руснак як референтка народного мистецтва і Марія Крамарчук як член Статуткової комісії.

17 квітня 1994 р. відбувся Окружний з'їзд в Рочестері. Голова СУА Анна Кравчук репрезентувала Головну Управу. Того ж дня запрошено українське громадянство на святкування 50-ліття журналу "Наше Життя". З тієї нагоди зібрано датків на суму 1,800 дол. і чистого доходу з імпрези 700 дол. Обі суми переслано на Пресовий Фонд журналу. Колишнім і теперішнім редактором вислано ґратуляційні привіти.

На заклики Світової Ради Суспільної Служби при СКУ і Суспільної опіки СУА, Окружна Управа перебрала на себе споріднення із Осередком Суспільної Служби України в Івано-Франківську. Ірина Руснак увійшла до Комісії Суспільної опіки СУА для справ допомоги Україні.

Всі Відділи Округи вив'язалися зі своїх фінансових зобов'язань до Централі і Окружної Управи та мають 100-відсоткову передплату журналу "Наше Життя", а також є членами Українського Музею в Нью-Йорку з вплатою вкладки 100 дол. Всі вислані суми-датки, подані в цій хроніці, є поза обов'язковими вплатами до Централі.

Хроніка упорядкована на підставі присланих хронік і річних звітів 47-го і 49-го Відділів та тільки річних звітів Відділів 46, 68, 97 і 120.

46-ИЙ ВІДДІЛ В РОЧЕСТЕРІ

До Окружної Управи крім голови належать 3 членки.

Культурно-освітня референтура. На 3 ширших сходах Відділу, крім організаційних справ, відбувалися гутірки на актуальні теми, враження з подорожей в Україну. Влаштовано виставку і доповідь про вишивки та доповідь про ситуацію в Україні в середніх школах і бібліотеках.

Музейно-мистецька референтура. Під час фестивалю парафії св. Йосафата демонстровано писання писанок. Відділ влаштував виставку картин мистця Рема Багаутдина.

Зв'язки. Відділ включався в акції писання листів, висилки телеграм, телефонування до президента, сенаторів і конгресменів США у справі України.

Пресова референтура. Відділ переслав зі збірки на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" 320 дол. Поміщено допис про виставку картин у кварталнику кредитівки в Рочестері "Кооперативна Думка" та в журналі "Наше Життя".

47-ИЙ ВІДДІЛ В РОЧЕСТЕРІ

До Окружної Управи, крім голови, належить 6 членок. Головою Окружної Управи є членка 47-го Відділу Марія Крамарчук.

Відзначаючи "Рік Родини", Відділ влаштував імпрезу "В поклони бабуням і дідуням" разом зі святковим обідом для громадянства Рочестеру. На фонд репрезентації СУА Відділ переслав до Централі 1,150 дол.

Культурно-освітня референтура. На 7 ширших сходах Відділу членок інформовано про річні засідання Головної Управи СУА та СФУЖО, читано обіжники та доповіді на теми: "Д-р Марія Квітковська" (І. Руснак), "Тарас Шевченко" (М. Лілак), "Оранта — Мати Божа в соборі св. Софії в Києві" (М. Приймак), "Уляна Кравченко" (М. Лілак), "Коралеве намисто" (Л. Домбчевська), прочитано уривки з книжки "Президент" про Л. Кравчука (М. Крамарчук). Висвітлено відеофільм зі свята Покрови в Івано-Франківську. Влаштовано виставку зі знімками і висвітлено відеофільм із поясненнями учасниць Ірини Руснак і Мирослави Приймак зі Світового Конгресу Союзу Українок в Івано-Франківську. При Відділі існує вже 25 років гурток книголюбів, головою якого є Анна Єйна. Дві членки далі провадять курси української мови — це Анастасія Смеречинська і Мирослава Приймак. Клуб сеньйорів "Зустріч", організований з ініціативи Управи Відділу, далі є активний і членки та нечленки зі своїми чоловіками сходяться кожного вівторка. Дохід з кави і солодкого печива дають на добродійні цілі.

Музейно-мистецька референтура. Відділ є спонсором Українського Музею в Нью-Йорку з датком 5,200 дол. 35 членок Відділу є членами Музею. Передано до музейної крамнички 20 малих вишивок. Зі збірок до Українського Музею вислано 1,060 дол. Меценатка Музею, яку приєднала референтка Іванна Мартинець, залишила в спадку для Музею 15,419.32 дол.

У Рочестері є осередок Української Спадщини "Мозаїка", в якому працюють членки 47-го Відділу, головою є Ірина Руснак, а членами Управи Марія

Крамарчук, Ірина Михайлюк, Іванна Мартинець, та у виставковій Комісії Христина Ковч, Марія Лозинська, Марія Вергун. При Осередку є крамничка, яку провадять Ірина Руснак і Марія Крамарчук з допомогою Мирослави Приймак. Галини Павлічко та інших членок, які є охочі допомагати. В Осередку в 10 великих габльотках є постійні виставки народного одягу і прикладного мистецтва та 2 габльотки із сезонними виставками, як Різдво чи Великдень. Ірина Михайлюк, протоколярна секретарка Відділу і Осередку, нав'язала зв'язок із Rochester Strong Museum, в якому планують зробити виставки етнічних груп, що прибули до Рочестера по Другій світовій війні. З цією метою відбулося одне засідання з кураторкою того музею.

Зв'язки. У Відділі є референтка внутрішнього зв'язку, яка в разі потреби телефонічно повідомляє членок Управи, а кожна членка Управи має приділені 3 чи 4 членки до дальшого повідомлення про сходи Відділу чи якусь несподівану зустріч, громадську акцію. В цей спосіб наші членки є ознайомлені із працею Відділу та громадським життям. Відділ листується зі Союзом Українок Івано-Франківська і Чернівець. На Світовий Конгрес Союзу Українок вислано привіт від Відділу та 50 дол. Відділ включається у всі акції громади для пропаганди української справи.

Стипендійна референтура. Референтка стипендій збрала торік стипендій та датків на суму 1,475 дол. Три членки є спонсорами на суму 725 дол. і 2 родини з громади та одна організація на 750 дол.

Суспільна опіка. Вислано в Україну 2 пакки зі солодощами, які зложили членки і оплатили 90.76 дол., 10 пакоч з уживаними речами до Бразилії з оплатою 639.38 дол. На фонд Суспільної опіки СУА переслано 479 дол.

Пресова референтура. 25 вересня у щоденнику "Свобода" був поміщений допис про імпрезу з нагоди Року Родини, а також у журналі "Наше Життя". Відділ і деякі членки вплачують за тих, які не є спроможні оплачувати журнал і висилають 4 примірники журналу в Україну, 1 в Аргентину, 2 в Німеччину. Зібрано на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" 700 дол. і переслано на Запасний Фонд 5,000 дол.

Господарська референтура. Членки цієї референтури гостять кавою і солодким печивом після кожних ширших сходів Відділу чи зустрічах із громадянством. З однодолярових датків передано 100 дол. на репрезентацію жінки з України на конференцію в Китаї, що відбудеться у вересні ц. р. Два рази в році відбуто т. зв. "толоку" печення. З огляду на те, що прийшов час нашому Відділові передати добровільно взяті на себе обов'язки супроти громади, наші членки привчили членок із молодших Відділів пекти традиційне печиво і ця передача виявилася дуже успішною. Відділи можуть зміцнити свої каси і громада задоволена.

49-ИЙ ВІДДІЛ У БАФФАЛО

Голова Відділу є членом Контрольної комісії. В Окружному з'їзді, що відбувся в Рочестері, взяли участь 11 членок. Звітувала голова Відділу. Відділ є членом Федерації жіночих клубів Баффало.

Культурно-освітня референтура. Ширші сходи в лютому були присвячені 70-й річниці мученичої смерті патронки Відділу Ольги з Левицьких Басараб. Інші сходи відбулися в домі Ірини Дорошак.

Музейно-мистецька референтура. Організовано виставку народного і прикладного мистецтва у рамках виставки Федерації жіночих клубів і членки одержали нагороди за свої експонати. Були нагороджені вишивані речі Євгенії Дергак і Мирослава Райци. Під час Окружного з'їзду відбулася льотерія і між іншими розіграно вишивану подушку роботи Мирослави Райци. Марія Дранка і Ярослава Борачок подарували дрібні речі до музейної крамнички, а Ярослава Борачок — кілька експонатів для Музею.

Господарська референтура. Відділ влаштував передвеликодній продаж печива, а в грудні — передріздвяний, включно зі смачною перекускою.

Суспільна опіка. Відділ вислав карточки з побажаннями швидкого видужання хворим членкам і карточки співчуття родинам по смерті членки.

Зв'язки. На заклик Головної Управи СУА з 9 вересня Відділ включився в акцію писання листів до віцепрезидента США Ала Гора, сенатора Д. Мойнігена та конгресмена Б. Пексона у справі трактування України як незалежної самостійної держави. Членки Відділу взяли численну участь у бенкеті з нагоди святкувань 100-ліття УНСоюзу із привітом у промпам'ятній книжці та в бенкеті з нагоди 100-ліття парафії св. Миколая із привітом у їхній пропам'ятній книжці.

Стипендійна референтура. Вислано до стипендійного фонду СУА 3,285 дол. від 25 родин, деякі з них оплатили повні стипендії. Інші зложили датки. Одинадцять стипендій одержали діти-українці в Бразилії, одну у Хорватії та дві в Польщі.

Пресова референтура. Відділ оплатив одну сторінку у журналі "Наше Життя" в сумі 250 дол. і зложив даток у сумі 100 дол. На Пресовий Фонд журналу вислано зі збірок 720 дол. і на Запасний Фонд 185 дол. Поміщено посмертну згадку про членку Євгенію Дергак.

68-ИЙ ВІДДІЛ В СИРАКЮЗАХ

Відділ відбув двоє ширших сходів. Вислано до Стипендійного Фонду СУА 600 дол. від двох спонсорів і датків на суму 350 дол. Членки відвідують старших німецьких жінок, возять до лікарів, закуповують харчі. На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" зі збірок вислано 230 дол., для Українського Музею в Нью-Йорку — 350 дол., на фонд Суспільної опіки СУА — 610 дол. і на Духовну семінарію у Львові 785 дол.

97-Й ВІДДІЛ У БАФФАЛО

Відділ відбув шість ширших сходин і два засідання Управи. Членка Марта Стасюк входить до Окружної Управи як заступниця голови на Баффало, а голова є членом Контрольної комісії. Відділ мав товариську зустріч у ресторані. Влаштовано 2 базари і 1 т. зв. "гаражову випродаж". Відділ належить до Федерації жіночих клубів Баффало. На одній з імпрез Федерації Відділ демонстрував писання писанок, а також виступав із показом традиційного печива в Мистецькій галерії Ніагара університету. В університетському бюлетені було поміщене повідомлення про цю імпрезу зі знімком української паски і коровая.

120-Й ВІДДІЛ У РОЧЕСТЕРІ

До Окружної Управи, крім голови, належать 3 членки. Відділ відбув 3 засідання Управи і 8 ширших сходин. Виголошено доповідь про різдвяні звичаї в

Україні. Проведено 2 т. зв. "толоки" печення і відбуту 2 рази передсвяткові продажі печива. Продано різні ручні роботи — кераміку, писанки, сорочки. Висилано листи до конгресменів США, особливо до Люїз Словтер, яка розуміє справи України. Відділ опікується і взірцево провадить дитячу світличку з 23 дітьми віком від 3 до 5 років. Зорганізовано дитячу маскарладу, прихід св. Миколая, Свято Матері, ялинку та градуацію для дітей, які відходили до цілоденного садочка. На Великдень діти приготували у світличці традиційні кошички з пасочками і всім, що потрібно, та понесли до свячення. Наука у світличці відбувається кожної суботи.

На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" Відділ вислав 65 дол., а для Українського Музею в Нью-Йорку — 150 дол.

Ірина Руснак,
пресова референтка Окружної Управи.

ВИСТАВКА ВОЛОДИМИРА МАЙОРЧАКА В ЕНН АРБОРІ

8 квітня на запрошення 50-го Відділу СУА ім. княгині Ольги в Енн Арборі, Миш., відбулася виставка картин Володимира Майорчака, маляра з України. Про цього талановитого представника сучасного українського малярства вже писала наша преса, і багато з присутніх мали нагоду перед тим оглянути його картини на виставці і галереї ЕКО в Воррені, Миш. Виставка в Енн Арборі була порівняно невелика, бо відбувалася в приватній оселі панства Огарів і складалася з кількох краєвидів, зображень квітів, які маляр особливо полюбляє, та ікон. В. Майорчак недавно приїхав зі Львова, де вчився, працював і свого часу був заарештований через своє зацікавлення релігійним мистецтвом та реставрацією церков.

Про життєвий шлях мистця, його багаторазові нагороди на міжнародних виставках та його досягнення як іконописця коротко і змістовно розповіла присутнім д-р Дарія Роте, культурно-освітня референтка Відділу. Сам пан Володимир доповнив цю розповідь спогадами про свої сутички з комуністичними можновладцями, при чому розповідав без великого обурення і навіть з почуттям гумору, який нам, українцям, не раз стає у пригоді і допомагає переносити життєві негоди. Ми почули про сучасний стан мистецтва, а вірніше мистців в Україні, зокрема в його рідному Львові. Більшість з його колег, не маючи з чого жити, пішли у комерцію. Виставити свої твори, не кажучи вже про те, щоб їх продати, вони навіть і не мріють, хоч не втрачають надії на поліпшення ситуації в недалекому майбутньому. А покищо хто тільки може — намагається поїхати за кордон, до Європи і там взяти участь у мистецьких виставках. Попастися до Америки — це вже найкраща мрія, і от панові Майорчаку якраз пощастило приїхати

до Мишигену, де в нього є родичі — кузина пані Соловій з Воррену. Він у неї замешкав і там випадково познайомився з нашим славним малярем паном Дмитренком, який йому доручив закінчити проєкт іконостасу місцевої української церкви. Ці два українські мистці відразу знайшли спільну мову і потоваришували, незважаючи на різницю у віці. На думку пана Дмитренка, у Володимира Майорчака — справжній талант іконописця. Отже, на виставку до Енн Арбору приїхав і наш шановний маєстро, і гості з Дітройту — голова 81-го Відділу СУА Олена Лісківська ще з однією членкою цього Відділу, і навіть гість з далекої Канади — д-р Євген Рослицький, голова відділу Конгресу Українців Канади у Лондоні, Онтаріо. Було багато й місцевих українців, усього коло 40 осіб. Гості з зацікавленням оглядали картини, а дехто придбав собі те, що йому особливо припало до смаку. На прохання присутніх мистець давав деякі пояснення до своїх праць — де й коли вони були виконані, які почуття ним керували під час їх створення. Після цієї, так би мовити, офіційної частини, господиня, Оксана Огар, запросила всіх до смачної перекуски, і гості ще довго не розходилися, проводячи час у невимушеній атмосфері дружньої бесіди.

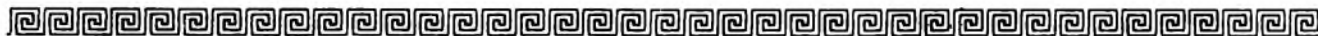
Під кінець вечора Є. Рослицький поділився враженнями зі своєї останньої подорожі на Кубу, де він часто проводить відпустку. Цим разом він мав доручення від канадського українського комітету — ознайомитися з умовами, в яких перебувають на Кубі українські діти, жертви Чорнобиля. Їх там досить багато — від початку допомогової акції їх там побувало понад триста, при чому контингент постійно змінюється, поповнюючись новими пацієнтами. Молодші діти приїждять з матерями, а старші їдуть самі.

Лікування безкоштовне, але за квиток на подорож треба платити самим, бо український Уряд в цій справі не допомагає. Поскільки ці громадяни не забезпечені українською пресою, д-р Рослицький має намір передплатити їм якийсь український часопис і закликає нас зробити та саме, а також посилати дітям книжечки, підручники тощо. З Америки до Куби нині не можна посилати пакунки, але друковане

слово посилати дозволяється. Ось адреса людини, до якої це треба посилати:

Nina Marchenko
Parara Calle, apt. 16
Havana, Cuba

Ася Гумецька,
пресова референтка
30-го Відділу СУА.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 21 БЕРЕЗНЯ ДО 21 КВІТНЯ 1995 Р.

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд ім. д-ра Климентія і Ольги Рогозинських **1,000.00 дол.** зложили **д-р Климентій і Ольга Рогозинські.**

На Тривалий Фонд ім. Анни Байко та Миколи і Марії Стисловичів **700.00 дол.** зложила **Оксана Байко.**

До Тривалого Фонду ім. Артемія Кирилюка та Петра і Дарії Мегиків надійшло **50.00 дол.** з продажу журналу "Нотатки з Мистецтва".

ДАТКИ

340.00 дол. — Raymond Shuster;

200.00 дол. — В. і С. Могучі, зі спадщини Юрія Кравця;

по 100.00 дол. — Борис Галаган, Вікторія Міщенко, д-р Володимир і Аркадія Петришини, Глорія Анна Смолен, Євстахій і Марта Яроші, Люба Ярмач;

75.00 дол. — Михайло Качмарчук;

по 50.00 дол. — 91-ий Відділ СУА як подяка для д-ра Дениса і Мирослави Стахових, Роман і Валентина Глухи, Анна Думка, проф. Петро і Леся Гої, Зіновій і Олена Балабани, д-р Леонід і Оксана Мостовичі, д-р Арета Подгородська, Іван і Марія Куземські, Марія Климочко, д-р Лев та Ірена Кушнірі, Ярослав і Катерина Степанківі, Володимир і Олена Шиприкевичі, Марія Поритко, Марта Рудик, Богдан та Ізидора Боярські, Михайло і Наталія Слободинські, Фаня Стек;

по 40.00 дол. — Марія Палідвор, Ярослав Савчак, Гедвіг Черевко, Віра Гринишин, д-р Віталій Богданів;

35.00 дол. — Емілія Панасюк;

по 30.00 дол. — д-р Н. Теревус-Кмета, Олександр і Оксана Вороніні;

по 25.00 дол. — Ольга Гірна, Віра Сендзік, Мирон та Іванна Бучаки, Лідія Станко, Теодор Тарачівський, Емілія

Ройовська, Софія Серафін, Ольга Смаль, Зінаїда Миськів, Катерина Кедровська, Ольга Крижанівська, Євген та Євгенія Івашківи, Лідія Завадович, Микола і Анна Стасіви, Юрій та Міра Граби, Марта Цимбаліста, Володимир і Софія Костюки, Борис Кекіш, Стелла Анкар, Олександр і Софія Скопи, Володимир і Звена Романіві, Марія Підгородецька, Юліан Охримович, Наталія Стемська, Ольга Дубик, Олександра Олійник, Яким і Аліса Тенюхи, Василь і Анастасія Марушчаки, Василь і Володимира Харуки, Ярослав і Теодозія Кушніри, Mary Pressey, Мілдред Щрепко, д-р Осип Данко, Оксана Поритко, Марія Жуковська;

по 20.00 дол. — Дмитро і Марія Зегреї, Марія Оленська, Марія Бабій, Раїса Руденко, Віра Анна Коваленко, Михайло Герець, Михайло Тренза, Іванна Жовнір, Володимир і Алма Батіги, Павлина Данчук, Ярослав і Лідія Олейники, Олександра Ричард-Бурик, Цецилія Дибайло, Надія Загайкевич, Софія Андрушків, Уляна Лоза, Ігор і Ольга Чмоли, Кирило та Ірена Григоровичі, Дарія Хухра, Іван і Анастасія Безуб'яки, Павло Шандрук, Роман і Оксана Маселки, Френк Літовинський, Адріан Горницький, Стефанія Рудик, Тиміш і Ольга Білостоцькі, Ніна Загнійна, Анна Бєзковайна, Іван і Ольга Денисенки, Леся Оган, Галина Корсун, Марія Душник, Софія Салдан, Зоя Турчин, Стефанія Гнатченко, Ольга Гаєцька, Льюля Савецькі, Любомира Сохан;

по 15.00 дол. — Оксана Радиш, Марія Лисяк, Петро і Анна Світницькі, Rosalie & Harry Polche, Katherine Weissend, Стефанія Пурій, Галина Гомзяк, Марія Крамарчук;

13.00 дол. — Іван і Анна Фединишини;

12.00 дол. — Стефан і Олена Шубяки;

по 10.00 дол. — Ольга Лінник, Лев і Ольга Стеткевичі, Ілля і Марія Шевчуки, Микола Ромах, В. Шеппель, Анна Ваньо, Ольга Гнатик, Валентина Когут, Ірена Кіндрачук, Катерина Кузів, Ярослав Яцковський, Catherine Belghaus, Петро Бойчук, Наталія Карплук, Іван Телешевський, Іван Хомко, Тарас Павлик, Микола Хом'як, Марія Світій, Павло Шандрук, Зенон Чехович, Ольга Гнатик, Інка Лодинська, Марія Куцій, Марія Зілг, Іванна Пенкальська, Ірена Кузьма, Євгенія Плескачевська, Павлина Корлятович;

по 5.00 дол. — Євген Баламда, Євгенія Цимбала, Дмитро Максимів, Зенон Баган, Микола Ільяшенко, Стефанія Іванчук, Богдан Лукашевський.

Через 89-ий Відділ СУА з Коляди: **по 30.00 дол.** — Ірена Зелик, Євгенія Рубчак; **по 20.00 дол.** — Михайло і Михайлина Барани; **по 10.00 дол.** — Лідія Яців, Лідія Гура, Ярослава Чиханська; **5.00 дол.** — Микола Дикий.

ДАТКИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

41,993.00 дол. — д-р Олександр і Ярослава Гудзяки;
10,000.00 дол. — Українська Федеральна Кредитова Кооператива Самопоміч у Філадельфії;
5,000.00 дол. — Через Комітет Розбудови УМ в Денвері, Кольорадо — Сергій і Марія Кротюки;
4,500.00 дол. — Марко і д-р Аріядна Бахи (Citibank Corp.);
500.00 дол. — Федеральна Кредитова Кооператива Самопоміч у Балтиморі;
250.00 дол. — Іван і Христина Плюти;
по 100.00 дол. — Ярослав і Марія Тимочки, д-р Богдан і Тамара Мрици, д-р Михайло і Ольга Диміцькі (43-ій Відділ СУА), Mary Dushnyuk;
80.00 дол. — проф. Петро і Леся Гої;
по 50.00 дол. — Мирослава Савчак, Василь і Зеновія Никифоруки, Ольга Тритяк.

У день 85-их уродин **Михайлини Книш** складаємо сердечні побажання та з цієї нагоди складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Зеновія і Василь Никифоруки.**

З нагоди святкування 85-ліття уродин **Михайлини Книш** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а п. Книш бажаємо Многих літ! **Оксана і Олег Лопатинські.**

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У 34-ту болючу річницю відходу у вічність найдорожчого незабутнього єдиного сина **Ігоря Кваса** складаємо **25.00 дол.** на потреби Українського Музею. **Володимир і Маґдаліна Кваси**

В пам'ять **бл. п. Григорія Матури** складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею. **Рома Гладка.**

Замість квітів на свіжу могилу дорогої **бл. п. Стефанії Крушельницької** складаю **100.00 дол.** на потреби УМ. **Ярослава Герасимович Яросевич.**

В пам'ять **бл. п. Михайла Малинівського** складаємо **25.00 дол.** на потреби УМ, а п. Олі та дочці Наталці Олексин з родиною засилаємо наші щирісердечні співчуття. **Оля і Ярослав Городецькі.**

Замість квітів на свіжу могилу моєї тітки **бл. п. Осипи Кудрик** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Марія Фіглюс.**

Замість квітів на свіжу могилу моєї кузинки **бл. п. Ольги Гамоти** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Марія Фіглюс.**

Замість квітів в пам'ять **бл. п. Ярослави Салик** складаємо **200.00 дол.** на потреби УМ: **100.00 дол.** — Зоя Гаюк, **100.00 дол.** — Петро Грегорович.

У восьму річницю відходу **бл. п. інж. Атанаса Мілянича** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Євстахія Мілянич і Мотря Мілянич.**

В пам'ять нашого давнього приятеля **д-ра Романа Мороза** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ. Вічна йому пам'ять! **Олена і Володимир Шиприкевичі.**

В пам'ять **бл. п. д-ра Романа Мороза** складаю **100.00 дол.** на потреби УМ. **Оксана Рак.**

В пам'ять **бл. п. д-ра Романа Мороза** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **89-ий Відділ СУА.**

Замість квітів в пам'ять **бл. п. д-ра Богдана Бабія** складаємо **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Д-р Роман і д-р Стефанія Барановські.**

В пам'ять **бл. п. інж. Романа Раковського** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Юрій і Дарія Звілі.**

Замість квітів на свіжу могилу **д-ра Романа Керницького** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ. **Любомира і д-р Теодозій Крупи.**

У світлу пам'ять нашої незабутньої **доні Марусі** складаємо **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, через 89-ий Відділ СУА. **Ольга й Іван Самокішини.**

Замість квітів у пам'ять **бл. п. д-ра Романа Керницького** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ. **Д-р Іларіон і Світлана Чолгани.**

Замість квітів в пам'ять редактора **бл. п. Івана Кедрина** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ. **Д-р Іларіон і Світлана Чолгани.**

У пам'ять покійної **бл. п. Олени Бриттан-Гіби** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. **Роман і Теодора Бриттани.**

Замість квітів у пам'ять **бл. п. д-ра Романа Мороза** складаємо **25.00 дол.** на потреби УМ. **Євгенія Яромлюк.**

В пам'ять **бл. п. Теодозія Савки** складаю **25.00 дол.** на потреби УМ. **Іван і Євгенія Харченки.**

У світлу пам'ять покійної **бл. п. Ольги Маланяк**, мами членки 43-го Відділу СУА Надії Оранської, на потреби УМ зложили **1,005.00 дол.:** **по 100 дол.** — Петро і Ліда Балеї, д-р Роман Кульчицький, Нестор і Ніна Шусті, Богдан і Христина Турченко; **по 50.00 дол.** — Ірина Кашубинська, Юрій і Надія Оранські; **по 25.00 дол.** — Мирон і Слава Біласи, Ліда Бук, Микола і Володимира Кавки, Іван і Марія Куземські, Роман і Катря Петики, Стефанія Цегельська, Ірена Щука; **по 20.00 дол.** — Євдокія Блавацька, Марія Біршук, Кароліна Конрад, Осип і Надія Німилевичі, родина Пенкальських, о. Ярослав і Олександра Шусті; **по 10.00 дол.** — Стефанія Григорчук, Лукія Гриців, Марія Данилів, Ольга Диміцька, Марія Євсєвська, Анастасія Жилава, Ольга Лукасевич, Анна Максимович, Ірена Новоженюк, Оксана Поритко, Наталія Пуйда, Ірина Райнер, Стефанія Ракоча, Марія Романець, Марта Тарнавська, Марія Угорчак, Людмила Чайківська, Ліза Чепіль, Олена Шиприкевич; **по 5.00 дол.** — Євгенія Капій, Теодора Кузьмович, Емілія Михалевська, Іванна Субтельна.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Євгенії Леськів** складаємо **30.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.

Іванна і Олег Ратичі.

В пам'ять **бл. п. Ярослава Нижника**, чоловіка нашої членки Марії Нижник, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині висловлюємо наші щирі співчуття.

38-ий Відділ США в Денвері, Кол.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ніни Рожанковської-Кудрик** складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Синові покійної д-рові Богданові Кудрикові і її внукові висловлюємо наші глибокі співчуття.

Галина Сиротюк, Оріся Сиротюк-Охримович.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Анастазії Васкул**, матері нашої членки Розалії Капустій, складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

50-ий Відділ США, Ен. Арбор.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Катерини Хом'як**, членки 23-го Відділу США в Дітроїті, складаємо **75.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

23-ій Відділ США, Дітроїт, Миш.

В пам'ять **бл. п. Наталії Осінської-Чапленко**, матері голови США Анни Кравчук, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Пані голові і родині висловлюємо щирі співчуття.

17-ий Відділ США ім. О. Телігі в Маямі, Фл.

У світлу пам'ять **Марії Марків** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Всій родині висловлюю глибокі співчуття.

Володимира Теслюк.

В сумну двадцять шосту річницю відходу у вічність моїх **родичів**, брата **Гриця Кацубка**, чоловіка **Богдана Гуцяля**, та його брата **Петра Гуцяля** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Марія Гуцаль.

В честь **Наді Грицишин**, яка вложила багато праці в наш Відділ і з родинних причин вийшла з нього, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

62-ий Відділ США, Глен Спей.

В пам'ять дорогого свата **бл. п. Зенона Козака** складаємо **500.00 дол.** на Український Музей. Дружині Ліді та дітям висловлюємо щирі співчуття.

Володимир і Катерина Воловодюки.

За щирю гостинність у домі п-ва Турянських під час нашого перебування на конференції голів Окружних Управ у квітні ц. р. пересилаємо сердечну подяку пані Таїссі Турянській. З цієї нагоди складаємо **75.00 дол.** на Фонд Репрезентації США.

Марія Крамарчук, Анастазія Хариш, Іванна Шкарупа.

Як нев'янучий вінок на могили мого чоловіка **бл. п. Михайла** та доньки **бл. п. Лесі Слободян** складаю **25.00 дол.** на Фонд Олени Лотоцької.

Марія Слободян.

МЕДИЧНИЙ ФОНД ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

(ПОЖЕРТВИ ЗА КВІТЕНЬ 1995 Р.)

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Теодозія Савківа**, який відійшов від нас у вічність 15 лютого 1995 року, родина і приятелі зложили на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **по 250.00 дол.** — дочка Марія Луцик з дітьми, син Богдан Савків з дружиною; **100.00 дол.** — дружина Євдокія Савків; **по 50.00 дол.** — Mr. & Mrs. Lawrence Belnoski, Володимир Олійник; **по 25.00 дол.** — Mr. N. Perlmutter, Володимир Горський, Володимир і Л. Клочки; **по 20.00 дол.** — Стефанія Харченко, Стефанія і Микола Чорні, Теодор і Анна Островські; **по 15.00 дол.** — Корнило і Е. Баб'як, Стефанія Савчин. **Разом 865.00 дол.**

У світлу пам'ять незабутньої подруги **Софії (Зені) Пітіо**, членки 86-го Відділу США, яка відійшла у вічність 28 лютого ц. р. склали на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **по 50.00 дол.** — Мирон і Дарія Ярошевичі, Петро й Ірена Поповичі; **25.00 дол.** — Ірена Пежанська. **Разом 125.00 дол.**

У світлу пам'ять мого незабутнього чоловіка **о. митрата Мирослава Харини** складаю **100.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Марія Харина з родиною.

Замість квітів на могилу **бл. п. магістра філософії Омеяна Омецінського** зложили на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **по 100.00 дол.** — Зенон й Ізабела Омецінські, Олег і Уляна Омецінські, Роман Омецінський, Михайло й Ірина Біленькі, Орест і Ліда Цяпки; **по 50.00 дол.** — Володимир Омецінський (Коговс), Давид і Галина Логани, Олег і Катруся Омецінські, Анна Штинда, Ярослав і Ярослава Мулики, Борис і Уляна Глинські, Юрій і Христина Крижанівські, Зенон й Ірина Онуфрики, Володимир і Марта Омецінські; **30.00 дол.** — Володар і Марта Лиски; **по 25.00 дол.** — Теодор і Марта Ракочі, Наталія Савицька, Нестор і Марта Колці, Ярослава Стефанишин, Володимир і Люба Дзінґали; **по 20.00 дол.** — Марія Крижанівська, Зеновія Біпас. **Разом 1,145.00 дол.**

ЖЕРТВОДАВЦІ

Борис Гапаган   Нью-Йорк, Н.-Й.   **100.00 дол.**

Щиро дякуємо!

Ліда Черник,
референтка Суспільної опіки США,

Анна Рак,
скарбничка Суспільної опіки США.

ІВАН ГНАТЮК

МАТИ

Мати — досвітня пташинка,
Лиш засіріє — уже
Ходить по хаті навшпиньки,
Наче мій сон стереже.

Мати — то сонечко рідне,
Сонечко, хоч і земне, —
Слово її заповітне
Гріє і живить мене.

НІНА МУДРИК-МРИЦ

ПОДАРУНОК У МАМИН ДЕНЬ

Соняшні промені принишки на підвіконні й цікаво стежили за рухливими пальчиками Андрійка. Хлопчик сидів під вікном біля стола, і завзято щось витинав, розмальовував, клеїв. Марточка, його маленька сестричка, широко відкритими оченятами приглядалася братіковому майструванню.

На столі стояв виплетений з кольорового паперу кошочок, а Андрійко саме витинав пелюстки с тоненької бібулки, склеював їх і поволі заповнював кошочок паперовим квіттячком.

Промінчики й Мартуся тихесенько приглядалися. Вони не наслідувалися перешкоджати Андрійкові. Хлопчик застромив у кошочок останню квітку й переможно вигукнув:

— Готовий!

— Який гарний кошочок! — не видержала Мартуся й насміливо додала: - А для кого ти змайстрував його, Андрійку?

— Не догадуєшся? Та ж сьогодні Мамин

День! Це подарунок для мами від мене.

Мартусині оченята поширшали від несподіванки. Вона помовчала хвилину, а тоді затурбовано спитала:

— А що я подарую мамі!

— Не знаю. Щось придумай! — Андрійко почав прибирати клаптики паперу, клей і всяке приладдя на столику.

Мартуся низько-низько похилила голівку й тихенько вийшла в сад. Вона не могла вдержати сліз і не хотіла, щоб Андрійко побачив їх. Легко йому говорити: він уже школяр-умілець, а вона, Мартуся, ще навіть до дитячого садка не ходить. Що ж вона може придумати?! Великі сльози котилися по зажуреному личку дівчинки і тихо скапували на її маленькі пальчики.

Жалко стало дівчинки соняшним промінчикам. Вони ласкаво пестили її русяву голівку, цілували щічки, шептали до вушка теплі слова потіхи, але Мартуся не чула їх.

З кімнати доносився голосок Андрійка. Він саме вітав матусю й дарував їй майстерно виплетений кошичок з паперовими квітами.

Ласкаве тепло промінчиків гріло Мартусині пальчики й жевріло золотими іскорками в краплинах щодлиш пролитих сліз. І раптом Мартуся придумала:

— Мамусю! — голосно покликала дівчинка, а коли мама виглянула в сад, простягнула їй долоньки, залиті соняшним промінням:

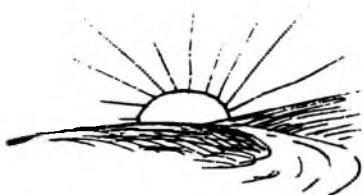
— Вітаю тебе в Мамин День і дарую тобі соняшне проміннячко. Глянь яке воно тепленьке й іскристе!

— Донечко! — Мамині поцілунки вмить висушили слізки на Мартусиному личку. — Соняшне проміння — це здоров'я, тепло, світло, життя — й усе це ти подарувала мені. Це ж найкращий подарунок, який я коли-небудь дістала! Дякую тобі, ясочко моя!

Мама пестила донечку, а Мартусине личко світилося й сяяло від щастя, наче б вона сама була соняшним променем.

Мал. Ніни Мудрик-Мриц.

О. ОЛЕСЬ

Майова ніч... Як в синім морі,
В блакитній сутіні земля.
Палає місяць. Сяють зорі.
Лунає пісня солов'я.

Неначе білими снігами
Стоять обсіпані сади.
Висять тумани над лугами
об завішують ряди.

Пасуться коні. Блиск червоний
Ясної ватри їх облив.
Хлоп'я очей не зводить з коней.
Хоч сон його вже обхопив.

На варті він... Вовки, цигани
В уяві привидом встають,
Ведуть розбійників тумани,
Страховищ з відьмами ведуть.

Він не здригне, хоч б'ється серце,
Як в клітці бідне пташеня...
Він ще побореться на герці
І скрутить шию за коня.

"Не дам, — кричить хлоп'я, — нікому!"
І прокидається в ту мить.
Назустріч сонцю золотому
Усмішка радісна летить.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

19 березня ц. р. закінчилася життява дорога видатної громадської діячки та української патріотки, членки 23-го Відділу СУА ім. Ольги Басараб у Дітройті **Катерини Хом'як, з дому Василик**.

Народилася Катерина 14 листопада 1901 року в родині Никифора і Євдокії Василиків у селі Серники, повіт Бібрка, в Західній Україні. До Америки вона приїхала у 1921 році і зразу ж почала свою громадську працю в Товаристві "Січ" та Українському Червоному Хресті. Ставши членкою 23-го Відділу СУА, займала різні посади, була довший час заступницею голови Відділу.

З нагоди 50-ліття Катерині Хом'як присвоїли звання почесної членки, а до 90-ліття жіночого руху СФУЖО нагородила її грамотою за довгі роки праці на народній ниві. Була вона членкою конвенційного комітету для підготовки 10-ої Конвенції СУА.

Крім участі у розбудові жіночого руху, К. Хом'як належала до Головної ради репрезентації українців в Америці, а також багато причинилася до видання книжки "Жіноцтво Дітройту". На кожному громадському посту вона виконувала свої обов'язки чесно, гідно, самовіддано.

В Дітройті вона вийшла заміж за Івана Хом'яка. Подружжя виховало дочку Мирославу. Невдовзі чоловік загинув в автомобільному випадку.

Катерина Хом'як була доброю матір'ю, ревною християнкою, інтелігентною, жертвенною на різні цілі, жінкою, яка може послужити для всіх нас добрим прикладом для наслідування.

З великим жалем залишила дочку Мирославу, яка старанно доглядала свою маму до останньої хвилини її життя.

Похоронні відправи відбулися 22 березня у церкві св. Івана Хрестителя, де вона довгий час належала. Під час тризни відома наша діячка д-р Маруся Бек розповіла про покійну, згадавши про її добрі справи.

Нехай пам'ять про Катерину Хом'як, цю шляхетну людину, надовго залишиться в наших серцях!

Надя Свистун,
членка 23-го Відділу СУА.

Минув рік, як відійшла від нас довголітня членка 63-го Відділу СУА ім. Софії Русової у Воррені, Мі., **Леонтина (Лена) Галляженко**, яка померла на 86-му році життя.

Лена народилася 1 липня 1909 р. в Золочеві, в родині Петра і Катерини Федорчаків. Вже з молодих літ була дуже енергійна і працьовита. Батько

Лени після повернення з Берези Картузької незабаром помер, а мати в 1939 р., коли більшовики зайняли Галичину, добровільно виїхала з дочкою Іриною і її маленькою дитиною на Сибір. Лена, третя з ряду в родині, зайнялася цілим домом.

Коли більшовики вдруге наблизилися до Галичини, Лена виїхала до Австрії. Тут познайомилася з Григорієм Галляженком і одружилася з ним. З Австрії приїхала до США і поселилася у Дітройті, зразу включившись до праці в українській громаді.

Була секретаркою УККА, а опісля довгі роки збирала вкладки. Після вступу до 63-го Відділу СУА була організаційною референткою і приєднала багато членок. Коли довідалася, що її мама і сестра з дочкою приїхали з заслання до Англії, спровадила їх до себе. Не маючи своїх дітей, щиро зайнялася стрілкою і навчила її любити й працювати для громади й України. Вона сьогодні є однією з найкращих працівниць у громаді і поза нею.

Лена мала щире серце і щедро жертвувала на різні потреби. Останні кілька років хворіла, але завжди цікавилася працею Відділу. Втратили ми одну з кращих союзниць.

Членки 63-го Відділу СУА.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

83-Й ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Річні загальні збори 83-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 14 грудня 1994 р. Головою зборів була Євгенія Івашків, секретаркою — Ольга Гаєцька. Окружну Управу репрезентувала її голова Надія Савчук.

Управу на 1995 рік вибрано в такому складі: Ірена Чабан — голова, Ірена Мокривська — заступниця голови, Катря Червоняк протоколярна секретарка, Євгенія Івашків — кореспонденційна секретарка, Анна Рак — скарбничка.

Референтки: організаційна — Дарія Кекиш, музейно-мистецька — Надія Кулинич, культурно-освітня — Олімпія Роговська, суспільної опіки — Марія Шепарович, пресова — Ольга Гаєцька, виховна — Дарія Генза, стипендійна Варка Бачинська, імпрезова — Наталія Дума.

Контрольна комісія: Богданна Слиж — голова, Стефанія Косович — член.

Ольга Гаєцька,
пресова референтка.

"Our Life" welcomes original materials from readers and others contributors with the stipulation that such materials are not being simultaneously submitted to other publications. Manuscripts should be double-spaced and spelling of names of individuals mentioned in stories or articles should be verified for accuracy. Photographs submitted with manuscripts should have good contrast and should be appropriately captioned. The editors reserve the right to condense and edit materials submitted for publication. Unsolicited materials are welcome, but cannot be returned to contributors. "Our Life" occasionally accepts reprints and/or translations from other sources if the sources are properly credited. Unsigned manuscripts will not be considered for publication. Articles and stories from contributors do not necessarily reflect the opinions of the editors. All materials submitted for publication should be sent to "Our Life", attention Editor. For telephone inquiries, please call (212) 674-5508

82-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Загальні збори 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 3 квітня. До Управи Відділу на 1995 рік увійшли: Лідія Стасюк — голова, Ольга Гірна — заступниця голови, Олександра Кіршак — секретарка, Надія Попель — скарбничка.

Референтки: Любов Кожух — організаційна, Ірина Іванчишин — культурно-освітня, Мирослава Мирошниченко — пресова, Марія Лев — музейно-мистецька, Теодора Британ — суспільної опіки і стипендійна, Емілія Балабан і Анна Стасів — господарські.

Контрольна комісія: Наталія Канюга, Ольга Кекіш, Стефанія Чернодольська.

Мирослава Мирошниченко,
пресова референтка.

22-ИЙ ВІДДІЛ СУА В ЧІКАГО

Загальні збори 22-го Відділу СУА відбулися 12 березня. Зборами проводила президія у складі: Міра Ганкевич — голова, Іванна Горчинська — секретарка. Від Округи вітала збори голова Округи Анастасія Хариш.

До нової управи увійшли: Ольга Мартинюк — голова, Олена Харкевич, Іванна Горчинська — заступниці голови, Софія Дідицька-Зазуляк — протоколярна секретарка, Дарія Менцінська — кореспонденційна секретарка, Міра Ганкевич — фінансова секретарка, Ольга Гаврилюк — скарбничка.

Референтки: Ліна Басюк, Євстахія Струтинська, Ольга Турчин — культурно-освітні, Галина Янчишин, Ярослава Фаріон — імпрезові, Марія Малецька — організаційна, Ольга Люшняк, Оксана Мельник — стипендійні, Мирослава Шевчик — пресова, Люба Шеремета — референтка передплати "Нашого Життя", Люся Самбірська, Рома Турянська — референтки зв'язку з радіо, Іванна Городиська — бібліотекарка і музейна, Олена Харкевич — архів, Анна Марчук, Стефанія Форович, Ярослава Іванишин, Марія Гірняк —

суспільної опіки, Бронислава Ковалевич, Валя Цурковська — господарські.

Контрольна комісія: Надія Дзидзан, Юлія Назаревич, Іванна Припхан.

Мирослава Шевчик,
пресова референтка.

СПРОСТУВАННЯ

У "Нашому Житті" за грудень 1994 р. на сторінці 13 у підписі під фотографією членів Головної Управи СУА пропущено прізвище Ірини Куровицької (четверта зліва у першому ряді).

Редакція перепрошує за недогляд.

У "Нашому Житті" за лютий 1995 р. (стор. 25) у дописі "Святкування 30-річчя 82-го Відділу СУА", перша колонка четвертий рядок знизу слід читати: "Надання грамоти почесної голови Відділу".

Автор перепрошує за помилку.

У "Нашому Житті" за березень ц. р. (стор. 23 у приписі "Бісквітна бабка" помилково подано: "1/2 горнятка молока", якого не слід додавати.

Автор перепрошує за помилку.

У "Нашому Житті" за квітень ц. р. у статті М. Богачевської-Хом'як "Маленький нескромний ювілей і 'наше питання'" (стор. 5, друга колонка, сьомий рядок знизу) слід читати: Лідія Гладка.

Автор перепрошує за помилку.

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою, не подається копій, що були поміщені чи переслані до інших видань. Будемо вдячні, якщо пресові референтки та дописувачі будуть дотримуватися тієї засади.

Незамовлених матеріалів редакція не повертає, не приймає матеріалів, не підписаних авторами, а також не веде листування з приводу невикористаних матеріалів.

Редакція застерігає за собою право скорочувати прислані матеріали і виправляти мову. Матеріали, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Передруки і переклади матеріалів з "Нашого Життя" дозволені за поданням джерела.

На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена передплата.

Усі редакційні матеріали просимо пересилати на адресу редакції, з поміткою "редакторів".

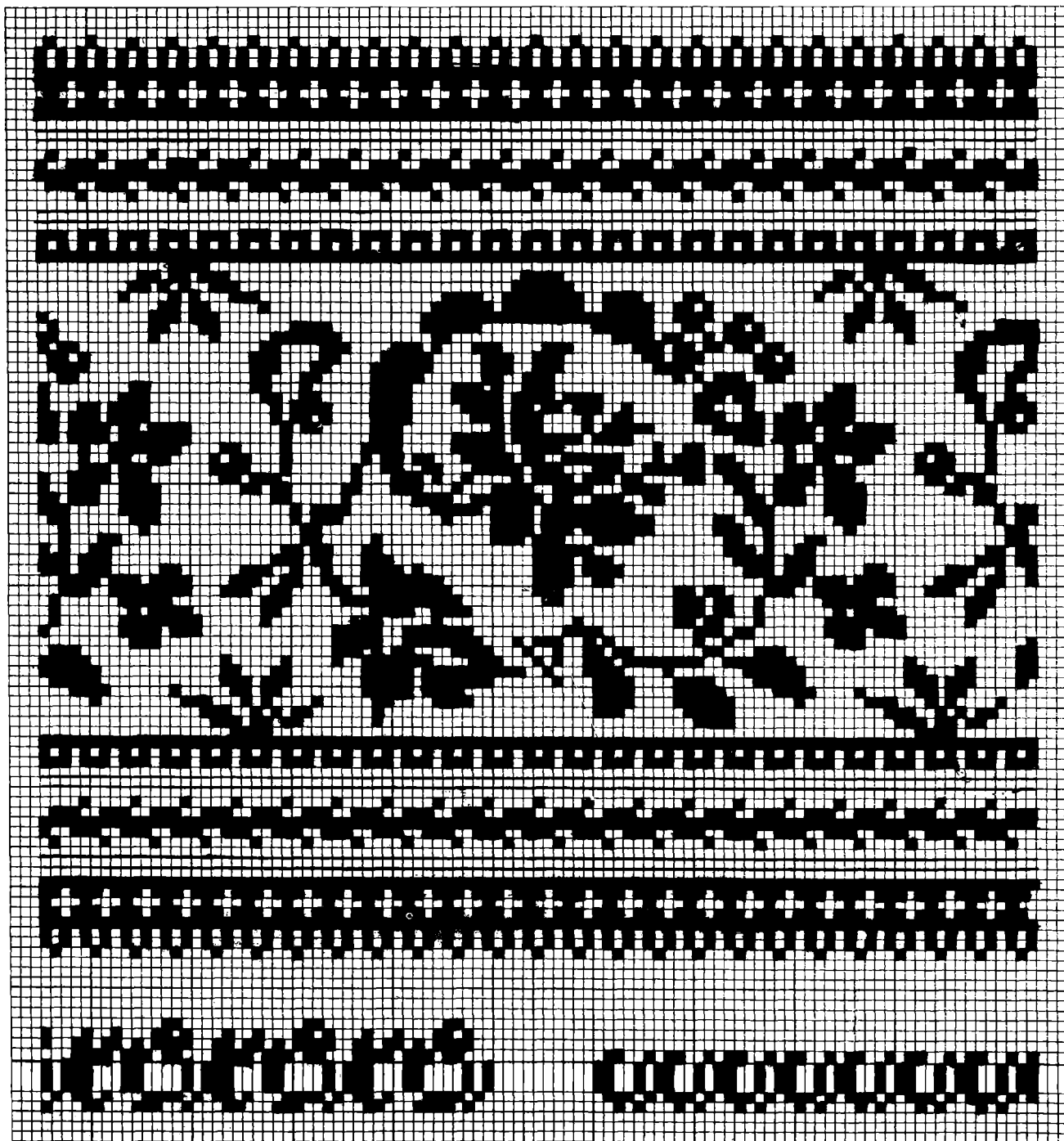
Кошти вироблення кріш покривають дописувачі.

Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема чітко імена і прізвища поданих осіб.

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional mailing offices" (USPS 414-660)

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

"Хризантеми". Взір уставки жіночої сорочки. Внизу взори на комірець. Село Угринів — Сокальщина. Із збірки Ірини Кашубинської.

"Chrysanthemums". The embroidery design of an "ustavka" (sleeve insert) of a woman's shirt. Bottom design is for a collar. Origin — village of Uhryniv in the Sokal region of Ukraine. From the collection of Iryna Kashubynska.